

(Tun. n. 2. 18)

“Բացառիկ զեղչ «Յառաջ»-ի ըստմանորդներուն”

[illegible]

ՀԱՅ ԳԻՐՈՑԻ

ԱՄԵՐԻԿԱՆ ԻՍՏԻԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ

JOURNEE NATIONALE DES ECOLES ARMENIENNES DE FRANCE

A L'INITIATIVE DE F.R.A. COMITE SÖSSE

L'ECOLE ARMENIENNE DE L'AN 2000

GALA

KOTCHNAK NAVASART

Au Centre Culturel Jean Arp 22, rue P.V. Couturier 92140 Clamart le Mercredi 11 Mai à 20 h 30

L'ECOLE ARMENIENNE DE L'AN 2000

KERMESSE

ANIMATION

- Les élèves des écoles arméniennes
Nombreux artistes

GRILLADES ET BUFFET ARMÉNIENS

DES JEUX

PROJECTIONS DE FILMS

L'Ecole Arménienne Samuel-Moorat - Sèvres le Jeudi 12 Mai à partir de 12 h 30

L'ECOLE ARMENIENNE DE L'AN 2000

SEMINAIRE DE REFLEXION

OBJECTIFS ET FINALITES DES ECOLES ARMENIENNES DE FRANCE :

- Préserver - Transmettre - Promouvoir la culture et la langue arméniennes
Intégration de cet enseignement spécifique à un enseignement général de qualité qui prenne en compte les recherches pédagogiques contemporaines
Définition d'une organisation à mettre en place pour mieux gérer les ressources et les projets d'établissements.

Reservez dès à présent auprès des écoles arméniennes et des M.C.A. de Paris et de la Région Parisienne

ՅՈՒՆԻՍԵՔՐ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅԻ ԻՆՏԵՆՍԻՎ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ

ԿԱՊՈՑ ԽԱՅԻ ՓԱՐԻՅԻ ԱՐԶՈՒՄ ԹԱՊԵՐԱՆԻ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿԱՆ

ՅԱՄԱՐԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Կապույտ խաչ Լիոնի ԱՐԲԱՍ Ժամանակակից լուսանկարչության և փորձագետների համագործակցությամբ...

ԵՐԱՐԱՄԱՐԿԱՆ

ՍԵՆ - ԲԵՐԼԻՆԻ Ս. Գրիգոր Լուսավորչի եկեղեցուց զարդարված, Ռաֆայել Պատրիկյանի մասնավոր աշխատանք...

ԵՐԱՐԱՄԱՐԿԱՆ

ԻՐԱՆԱԶԱՅ ՄԱՐԿԱՆՆԵՐՈՒ ՖՈՏՈՑ

Կապույտ խաչ ԵՐԷ. Արցախի հանրապետության զինված ուժերի կողմից...

Հայ Ազգային Դպրոցի Գործունեության Դրոշմը
Մանկավարժական և ուսուցչական կազմակերպություն

Հ. Բ. Բ. Մ.

Երթուղիներ ամառային արձակուրդի համար լազարյան ափի մը

CAMP NUBAR

Հ. Բ. Բ. Միտիանի ծամարը Բեյքեբի լեռներում մը (Պարիզ, Կիւն-Երթուղի ԱՐԲԱՍ)

- Յուրի 25-ձև մեկնել. Օգոստոս 20:
2, 4, 6 կամ 8 շաբաթ մնալու հարաբերություն:
Բնակարանի մեջ, ամեն տեսակ լազարյան:
Հարկերի և անցքերի կանոնները գրասենյակում:
Փորձառու բնակարանային հարկերի մասին ամեն տեսակի և պատկերով ծամար (պար, մարմար, լեռ, Բնակարան...):
Խմորային ծամարի մասին:
Տեղեկություններ համար հեռագրային:
45 - 20 - 03 - 18 Բեյքեբ

Կամ գրիլ

U.G.A.B. - 11, square Alboni, 75016 PARIS

ՓՈՒՈՒՆ ԵՐԱՐԱՄԱՐԿԱՆ

Տեղի Մարի Կեղեցիկի մասին առաջին, Տեղի և Տեղի Կարգ Կարգերի փոխան ծամարային 500 մը. կր իտի...

INSCRIPTIONS POUR LA COLONIE DE VACANCES DE BELLEFONTAINE

Dates des séjours : 03. 07 au 23. 07, 24. 07 au 13. 08, 14. 08 au 03. 09

Pour les inscriptions s'adresser à la section de la Croix Bleue des Arméniens de France la plus proche de votre domicile.

LE CONSEIL D'ADMINISTRATION

Les élections du Conseil d'Administration de l'Union Nationale de l'Eglise Apostolique Arménienne de Lyon et de ses environs auront lieu: 03. 07 au 23. 07, 24. 07 au 13. 08, 14. 08 au 03. 09

CROIX BLEUE

La Croix Bleue des Arméniens de France cherche pour sa Colonie de Vacances de Bellefontaine : Directeurs, Directrices diplômés, animateurs, animatrices diplômés, infirmiers, infirmières.

Dates des séjours : 03. 07. 1988 au 23. 7. 1988, 24. 7. 1988 au 13. 8. 1988, 14. 8. 1988 au 03. 9. 1988

Envoyez vos candidatures à : C. B. A. F., 17, rue Bleue - 75009 PARIS

ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՄԱՐԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ

ՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՄԱՐԿԱՆ ԵՄԻՐԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՄԱՐԿԱՆ

GRANDE FETE FAMILIALE DANSANTE

Dimanche 8 mai à partir de 15 heures organisée par la CROIX BLEUE ARMENIENNE. Section Saint Maurice de Beynot avec la participation de l'orchestre N A T I R I de Valence

Salles des Fêtes de St. Maurice de Beynot Buffet oriental - Chich - Kébé

Entrée libre - Ambiance arménienne

Vue associative

Les élections du Conseil d'Administration de l'Union Nationale de l'Eglise Apostolique Arménienne de Lyon et de ses environs auront lieu: 03. 07 au 23. 07, 24. 07 au 13. 08, 14. 08 au 03. 09

Les candidatures sont reçues jusqu'au 15 mai 1988.

10e ANNIVERSAIRE DE LA CHORALE ET DU CENTRE CULTUREL SAHAK - MESROP DE MARSEILLE

Au Théâtre du Gymnase Dimanche 8 mai à 15 heures 30

Chorale SAHAK - MESROP

ENSEMBLE INSTRUMENTAL TRADITIONNEL ARMÉNIEN (Directeur J.-P. Nergarian)

Direction : KHATCHIG YILMAZIAN au piano : JULIETTE YILMAZIAN au programme : KOMITAS - EKMAIAN - KARA MOUREA E. HOVANESSIAN - KH. AYEDISSIAN T. ALTOUNIAN - A. HAROUTOUNIAN J. KEUZALIAN

Ce concert est placé sous la présidence de Monsieur le PR. ROBERT VIGOUROUX Maire de Marseille

- Réservation : Centre Culturel Sahak - Mesrop 339, avenue du Prado - Tél: 91.77.84.70
FNAC, Centre Bourse
GEBELIN, rue Saint-Férel
THEATRE DU GYMNASSE (à partir du 5 mai)

Imprimé sur les Presses du Journal «Hauteville» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire - No 5593

ՓԱՐԻԶԻ ԳՐԱԿԱՆ ԱՅՍՈՐՈՒԱՆ ԾԱՂԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՆԱԶԱՐԷԹ ԹՈՓԱԼԵԱՆ

Գրէջ՝ ԼԵՒՈՆ ՍՈՓՈԿԼԵՍՆ

Արե դիմացն էր յաղթ կազմումաճքով,
պատկառելի հասակով, լուրջ եւ համակ-
րելի, Ֆրանսական դրական կեանքի փոքր
չլիթայի ոսկեայ օղակներէն մին՝ Նալա-
րէի թօփայեան:

ճանաչած էի զիմ թիւրքերն ու պարսիկներն իմ Բաղնիսի մէջէն և ուղարկուիմ իմ ամուսնացեալ կերպարանս իր վարսէր, երբ Նազուկին ու զիմ զմանց զմեզ Զեմ Կարապետի արեւի ձեռքերն իմ մեղքի՝ շնորհ արեւի յարաստանս քան ի զիմ զինքն վայս ճաղող ծախքը, յայտն հասնեի յմանտ տարածուեալս իմ ձեռն, տարածուեալս, ընդարձակուեալ, գարձանաւ քարեկամութիւնս քարեկամութիւնս Գոս ար Թուրքի յման զպայտն թիւրք, որ պիտի քաջաւորեի ի զպայտն Նամակը կարգաւորեալ ճառ ժախն իմ ծերք մը իր տեղին իմ իրարս: Պէրսիկն արեւն իր տակաւին իր ճողիկ տարրութիւնը: Երբեքի չեալ գոպարուողը Լիբանանի լեռներն Նազուկն իմ իր երանքին մէջ չբարձրեալ ընտրել ի մայրեկներն աստիքին ու չլուրժել զիմք լեռնս Նանդը, քանաւանդ զմե թուրքը, ու իմ զանոնք կապէի զպատմութիւնս գարձան Շեւուորուր՝ Թեւար, քայց իրեն պիտ իմ աշեկներն առնել ալ իր կնոջանաստիքն Չեմարսն ու Չաւշէն, Արեւն ու Նամուտն, Մեթիքիւն ու Նաշտը աստաւանաւորեալ աստիք միւլեկներն իր արքայաւորս արքայս:

Ոչ ... Արևելքի Չոխեթերկանը դա-
մառան հաշուեցուցակ չէ եղած միտ
Ամեն ուրեք ուսմիթ չէ տպագրվել
բանանի գլխուն և տեղականորեն արին
չէ հասած Պէյրուքի փողոցներին: Պապ-
պէնքի սինքը ժողանքու պոչաբարան
չէ եղած միտ, այլ պատմութիւն և
արուեստ: Եւրպական վայրերն ճշգրտ-
աբարութեան հոյակապ չէր Պէյրուքի և
ոչ զորք միտաբանի ինտելլեկտը:

Պայծառ էր Պէյրուսի էրկիւրը: Կահր - էլ - Քէլիսի ահէն էր զլլար իննը ու յըստ ահի Կուրը: Մարիսիւնը իւրապէս ու խաղաղեմը ու վրայ փառոյլ փոփոխները ի՞նչօրոք էին անոր անգղորդիւթիւնը: Ձեռք - ձեռք էր քալէին Բրիտանոն ու Մուհամմադը: Հոն էր Քէլիսի ինքը: Ինչ որ ան- ինչի՝ տալիս էին լիակ ու մերկ խորթ ֆիէն, իսկ վարը՝ պարտէզներու մէջ, Կարինջ - ներք էր նմանէին Սիւլիսի ու Զաթմայի իւրեքներու բլուրներուն...:

[illegible]

Զայեցեմք ու երգեմք լեցուն զբազանի
նորին, գրեթե զիբաժած տաճարն րա-
զիզ զոմբերի, զի զարկեր պեղելի եւ պե-
ղածը յգլեկէ: Կը սիւշ տառապել, չար-
շարել ժառանգը, որպէսզի չունէ տա-
յանունչին, կենդանայեի անցելը, մ-
կրտայայտել ժողովրդ՝ ճաննելու ճամբ-
ներունը՝ զբաղանդաւորեալ նոսրեալին:
Ճշտեցանք մտեմքս. մտեմքուս տառա-
պանքներ ծաղկեցան, դարձան գամմի-
ր գամմի անհաշիւ:

Այդ գանձերն են իր «Կարօտի Նամակ»,

«Գառուզիներ», «Պանդուկ Հիւսիս - Արեւելք» հատորները **և** թերթերու առած բազմաթիւ գրութիւնները: Անոնցմէ իւրաքանչիւրը ռասիօսթոփիի հայելի մըն է, որ իւր ցոլացնէ իր ներշնչարձը՝ արեւան ճնշումով, հոգեկան յուզումներով, ծղալին պրկումով:

Իրբեւ թանկագին մաղաղաթ, Լիբանոնը ծաղալ, սիրուհի նման զետեղած սրբաթին չառ ծառ, Թօփալեան հմբան զ զաշին իր հետ՝ մինչեւ փարիզ։ Կուրծքին տալիկն իբրեւ հետ խոտոլ ճաշին զ ան. իր սէրը, իր ներշնչարանը, մենկրդի կամ ինքնանուագին նման զեղեցիկ երաժշտութիւնը.

«Ո՛վ էր գիտ կանչողը: Լիբանանի լազուարթ լեռները, որոնց կողերն ի վեր կը բարձրանան փայտփին լույսերը, ուր երկինքը կ'իջե՛ն այնքա՛ն ցած, այնքա՛ն խոնարհ: Որոնց սրտն է, հոգիի կանչի մը անմահ կը բխի տխուր, անախուս երգ մը՝ լիբանանեան երգը»:

Էպիսկոպոսականը, ասորական թրիմի-
նյան, գերմանական թե՛ յայտնվող կաթոլիկ
հոգևոր, յանձնարարական քրեական պն
հայեթ ինքնին ջորթը էն. գլխավորեալ
յուրեք, աշխարհոր յայնքայան կը-
նա՛կ. մարմնաթիմիկնայն տակնմը մը-
մա՛նիւն. բոլորը տառապանք ապրեալ –
նոյն քարոտի կողմէ: Արժան քանտան-
մաթիւ՛մ լատարիկի ժեմաթայէրէն Կե-
նէթի՛ն Էպիսկոպոսի համախոյն զգա-
ւանա՛մանը ու զոտթիմայէն: Ենթ թեմա-
նայն տարբերութիւն իսկ զյոյսի թիւն ու-
նեա՛ն, սերը գլխի մասն, յարեւելիկ
հաճող կէ՛ք հրաճ ը մասն, սոյն մի՛ն
միւսն ու՛րիւնթիւնը ու Քաթոլիկանքի պը-
ր ծնողապայթի մասն, ուն ի՛նքան տառա-
նայն ու անպարտքի է: Կըրէ՛ն, ո՛ր է՛ն
Պէրլուր թիւն Էպիսկոպոս ապրող պիտի կը-
նա՛ր մտնող զայն:

«Հիմա, երբ ՀԵՄ խզում աչս հողէն, ու հողը ՀՀ ուրացած գիս, կու՛րժփս սակ կ'սկսէ՛նդի կ'արտուր հաղնէ՛լ այս հողին: Ձեր հեռացած այս հողէն, չեն քաժնուած ո'չ ժամանակով եւ ոչ ալ միջոցով: Հե- նարտութիւն չկալ իմ եւ իր մկիւն, բայց անա՛ւ կ'արտուր, անհաճն ու լուռ, որ կը խորանայ»:

Կարո՞ւմ թաուանելու, Լրիկինքի Հետ
 ձուլուող գաղաթներու, քաղաքը քնացը-
 ող ու զարթեցնող ծովու միմուծին: Կա-
 րո՞ւմ արեւին ու արուեստական լույսն –
 բուն, արճարաններու պորտախալսին, վալ-
 սին ու թանկային: Կարո՞ւմ մուկուանի
 ու Մարաշի: Կարո՞ւմ պաշտօնորդի խո-
 զերուն, աշակերտական սեղանիքի ու ճե-
 րարանների, քոնք կը պոռնան ու պաթը-
 ւան վայրող եղերերը թխամբ:

[illegible]

դրա՞յն գրգռել ու ցրվածություն ախ-
գրեցին՝ ու նա՞նք ասո՞ր ցույցի վրա ընկր-
խանեցին Ամերիկ. թափե՞լի ցույցի չոր-
հա՞յն զայնպե՞ս արթնալ Միտս. Նուստրա-
Սիգման՝ ի՞նչպե՞ս ձեռքով ձեռքի մեջ առնե՞լ
Տիգրանի խոսքը՝ ի՞նչպե՞ս ի՞նչ շարժե-
րով հարձակու՞նք արե՞լ իր արժանի
Մոսկովի Կոյա Արար. ի՞նչպե՞ս խոսե-
րով ի՞նչպե՞ս խոսե՞լ իրեն շփոթ շար-
քում ու նա՞նք հույս խորհրդով ու զո-
րա՞յն թաղարկելով Արթուրի մեջ՝ ձեռ-
քան՝ Բեղգանի ապստամբելու փառո՞ւ՝
լեզուներին Կեկեկի ու Ջեֆ Մալոնի
հեղափոխ. գր զճեկե՞լ ասո՞ր սուղը՞նք
ի՞նչ է՞նք, որ կապե՞լ ի, ասո՞ր «այսուր»
անհա՞յն, է՞նք նա՞նքն ի՞նչ է՞նք:

Բնատուր ձևի բջ թէ ստեղծողորձելու
հանձնաման սէր, զարգացուցած է թօլալ
աննի դիտելու ու տեսնելու կարողութիւնը —
թիւերն են կը թօլի թէ՛ հեթ նկարիչ ըլ-
լար ան, առաջին հանդիպումով իսկ, հ-
նախախալու թեամբ պիտի կրնար զգնի ան-
հատի մը ինքնաթիւ թէ արտաքին ամբող-
ջական չէր չեղանքին հարապատու թեամբ :

Ի. աճաճան ձեզը: Երեկոյան և շաբաթ անդրադարձիք քաղաքն արարին իմը: Իմօրոքս ձեզմէ Լիւսիան, ճաղաց և հոմ հետո: Կար ձեռան և զիջ մեզս, որ արարէք և կեանք: Որքե և իմ, որքե բարեք որ անորոյն: Քրիստոս իշխանս զի կարգն զի, այլ մամ ձեզմէ մէջ մամքոք: Հետ արարողս արարեալ զայն, անորանցիկ, կարծի կրակով ձեզմէ: Փայլել զիք և ուր ձեզմէ, երբեմն զի և հոլաւորս: Եւստանան և Մանթիքս կարգեալս մայրիքն ևս որքե, որ Տաճարէ շաբաթ իմ քրիստոս հաւանքս իմ անորոյն: Կարգեալ ձեզմէ զայնքի, որ զիք արարեալս արարան, զիմք, որ զիք զայնքս: Բարեք զի Մամբիքն յայտարարեալս: Մէջն, մէջնէն հարգանք մը ևս զիմ ևս կարգանք Քրիստոսիմն և Երեկոյանքիմն, անորանք անորոյնս պատուս որ եղ զանիկ արար: Խաբիք ձեզմանքն մէջ, Եսօրք Մամբիքն ևս որ զիք արար: զիք անորքե մեծակալս զիք:

Սպասելու, մտա, զերեզման զիմոյց այս
պայտարեւորեւ զքեզաղորմաբն հեղինակին
համար, պարտաւորեմ իմն ի լոյս խորհրդ-
րդաձեւելու մասունսն անխնամափութիւնս
վրայ: Ըմբարազեւելու, առարարութեւն
գործադրութիւնս իմ ի վարկաբար, անոր
անդադարաբար ձեպի ժառանգմանունն ու-
նեւերին կտայցին: աղա՛ւա՛ս սարսափին,
խաղաղե՛ս իմ անկարգութիւնս կամ պայա-
րի ուժականութենէ՛ն պարպուած՝ յու -
ստա՛ւա՛ս որ զեղեկութեանն: ապրող մա՛ն-
սն էմ իմ քեզին:

[illegible][illegible]

գործը ընդգլխումը, գույշ, խառցում
հեռանալու խառնիք մէջ. - «Պարսիկի
փողոցը աղաւառ չէ»։ Կամ՝ «Բաղրիքը
աղբալաման մըն է»։ Միջոցով, շատ քի
կան պիտի բլլար, տրիանգ, զիկն
Պէշրուքը աշխարհակ աղբալեան, զիկն
հեռակի վերածող պատմաճանաչուն
տրուտիք, ինչպէս կը քննիք մէկ
թիւնը, կը գրեւորենք մեր գիշը
թեան, յուզմանեան ու արցուն
պատճառները։

Անկախ միջնակարգ առ հմարի,
որ տուած է ան, գեղեցիկ է և ան-
օրէն մարդկային: Առօրեայ հե-
րոքոտ միջնեա Մերքոս, հե-
րոքոտային կատարները, մի-
շարժող, Պաշտօնի Հնար, Արեւ-
հարբիւր - Արբիւր, Լարեանի
պատմութեի ձեռք ու նկարագր-
պատմութիւն տնտեսական, ինքնա-
բար պարզացող մարքերու տարած-
ման հետ, գեղեցիկ գրական կա-
նէր է:

[illegible][illegible]

Հող ծած եւ արեւ լայն
այսօրուան ծաղկաստանին մաս կա
լաւագոյն տունկերէն մին է նազա
թօփայեան, որուն բողբոջող կրկն
բուրմունքով կը լեցնեն Հայու հողին

Կը կործինէ վերջացուցած լլայն
 Կը Բօփօրեանի գրականական
 րախիք տալ իրարմ տառածունը
 և ու կանգ առած, Կը պղծի
 անձն զայնցանման որդիք ձեռն, Կը
 ինչ վրայ գրեցուցաւ անոր վերին
 տարակրթինքն՝ «Ժիրք»- ի Տոմ
 հրապարդը», և անողիւն որ, Կը
 ձեռնի իմացան Կը Կը պահանջու
 թողար իմ նշանները: Ձեր տառն
 ուն ներքին կրտսին ամբողջ
 թիւնը եւ պարտաւորութիւնը Կը զայն
 կու - գրական յաւելածով Կը զայն
 պահան թողուած:

Թերթերին մէջ երեւցան երկու
գործիչները՝ րաւական տարրեր՝ պի
պարտեաները՝ չեթր ծառայութիւն՝ պի
զարմանակ զգալականութիւն տարրեր
որ յառաիւրթիւն ալ զարմակ տնոր
աւան, ժողիւրօթըր զարմակ պարտու
որ Նեղիկիւր պէտք է գրեկ տնոր
պէտք զմաւաթիւր անկիւն տնոր ալ իւր
յալակ է տնոր մաթի Նաւաթիւր տնոր
պարտեաներիւն որոտնտնոր տնոր
պարտեան ալ յալաւաթիւր իւրեւրթիւր
լիւթիւր Նաւաթաթըր տնոր տնոր
զանիւր տակեղըր մնալաթըր տնոր
Էր փոտանի Քոթիւրիւր գործիւր
մաւ խղճմաթըր տնոր Նաւաթաթըր
պարտեան եր ճիւղ տնոր տնոր
Նաւաթաթաթաթիւն Նաւաթիւր տնոր

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935

Ի ՅԻՇԱՏԱԿ

Պր. Ղ. Քարանան իր «Իրերի Լիսի» մատան 8-րդ ապրիլին առթիւ 200 Ժ. կը նուիրէ իր շատ «Իրերի Յետադիւր» Իր «Իրերի ընկերը» Միւսանց Տօրա միւսի մատան առթիւ ալ, ցատկայտի վրէ կը յայտնէ ողբակցանք ընտանիքին և փոքրանք մայրիկին 200 Պր. կը նուիրէ իր և ողբակցանք շատ «Իրերի» մատանին :

ԿՈՂՆՈՒԻ

Շէշի մէջ, ամբողջ օրը, 15 ամառ մանուկով մը գրադէյոն համար, կը փնտռուի հաշտութիւն կին մը :
Հեռաձայնելու —
60 — 08 — 32 — 61

GRANDE
FETE FAMILIALE
DANSANTE

Dimanche 8 mai
à partir de 15 heures
organisée par la
CROIX BLEUE ARMENIENNE
Section Saint Maurice de Beynost
avec la participation de l'orchestre
N A T I V I de Valence
Salle des Fêtes de St. Maurice de Beynost
Buffet oriental —
— Chich - Kebab —
— Entrée libre —
— Ambiance arménienne —

TELEVISION

ANTENNE 2

Jeu 12 Mai à 22 heures 10, émission
« Résistances » : « Le Problème des nationalités en U.R.S.S. ».

SOIREE CINEMA ARMENIEN

organisée par
l'Ecole arménienne de Bagnex-Cachan
Mardi 10 Mai à 20 heures 30
Théâtre Victor Hugo
14, ave. Victor Hugo, Bagnex
1. Un court métrage;
2. Grand film : « LES HOMMES ».

ՅԱԽԱՅՈՒԹԻՒՆ

Սէն — ժերմի կայսրոյ Խաչի Զ. Եանի մանանիցի ընկերու հիններ խորին ցաւակցութիւններ կը յայտնեն՝ Տէր և Տիկին Գարգէն Կարապետեանի և զաւկին, Տէր և Տիկին Պեր Կարապետեանի և զաւկներուն, Պր. Փար Կարապետեանի և զաւկներուն և համարն ընտանեկան պարգտանքուն, իրենց հօր, մի ծ — հօր և աղջկանին՝ Հմայեակ Կարապետեանի մատան առթիւ :
Այս առթիւ մանանիցի շնորհակալութեամբ ստացած է Կարապետեան Կարապետեան 1000 Պր. և Լիբանանի Լիբանանեան 1000 Պր. :

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԳՐԱՆԵՐՈՒ
ԸՆԿԵՐԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԳՊՈՒՄ Ե.

Նիկոյոյ Սարգսեան

ԱՐԵՎԵԼԻՔԻ ԵՒ ԱՐԵՎՈՒՄԻՔԻ ՄԻՋԵԻ

Կը ինքնաշարժեն՝
Նալա Պարոյան
Արիկ Քարապետ
Զոյալ Գազման
Մայիս 15, Կիրակի, ժամը 17-ին Հ. Բ. Բ. Մ. — Կ. Ալեք Մանուկեան արտադր. :
118, rue de Courcelles — Paris 17°
Me Courcelles
Մտաք ապա Է :

ՀԱՄԱՐԶՈՒՄ

Ս. ՅԱՊԱ — ԼԿՈ

Հինգշաբթի, Մայիս 12, տեղ Լ. Նալա Քարանան Քրիտոսի : Այս առթիւ լիով Ս. Յակոբ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ մայիս 10-ին տեղի պիտի ունենայ պատարագ՝
ԻՍԱԿ ՀԱՅ ԵԶԳՐ. ԲՆԱՅ. ՀԵՔԻՄԱՆ

ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Անկէն Նարեկ Մշակութային Միութեան պարանջիկ հաւաքոյթը Յունիս 12-ին, Սալ տէ ձեր առկնկի :

X

Մարտի 11 կայսրոյ Խաչի Լէյա Սառան մանանիցի ձեռնարկը՝ Յունիս 25-ին :

Հայ Աղփայտիսմ
Ընկերակցութեամբ
ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԻՄ
Կիլիկի, Յունիս 26-ին
Մարմանութիւններ յատկապէս :

Imprimé sur les Presses du Journal «Hartat»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935

VIENT DE PARAÎTRE

INSTITUT ZORYAN
Pour la Recherche et Documentation Arméniennes
Contemporaines

LE DOSSIER
Karabagh

FAITS ET DOCUMENTS
SUR
LA QUESTION DU HAUT-KARABAGH
1918-1988

Rédacteur en chef
Gérard J. Liberman

Première Edition
Paris — Cambridge — Toronto
Avril 1988

SEVIG
S É V I G
SEVIG PRESS
5, rue Alexandre Cabanel — 75015 Paris (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 — Fax : (1) 42 73 20 95

Conçu et d'abord publié en anglais par l'Institut Zoryan, Cambridge, Ma. (USA) en mars 1986, LE DOSSIER KARABAGH vient d'être publié en français par Sévig Press, avec quelques adaptations et ajouts.

Après avoir retracé brièvement l'histoire du Karabagh, cet ouvrage de 208 pages se concentre surtout sur la période 1918-1988. Il présente une longue analyse de la situation politique en URSS sous Gorbatchev, suivie d'une centaine de documents d'archive, de pétitions et lettres, d'articles de presse et témoignages, de données statistiques et démographiques, de photos. Il comprend en outre une chronologie de l'histoire du Karabagh des origines jusqu'au 31 mars 1988.

LE DOSSIER KARABAGH est en vente dans toutes les librairies arméniennes. Il peut également être commandé chez votre librairie habituel ou à Sévig Press au moyen du bon de commande ci-joint, à remplir et envoyer à :

SEVIG PRESS

5, rue Alexandre Cabanel — F-75015 PARIS (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 — Fax : (1) 42 73 20 95 — Téléc : SEVIG 200032 F

OUI, je commande LE DOSSIER KARABAGH au prix de 150 FF.

Nombre d'exemplaires

Règlement par chèque (à l'ordre de Sévig Press) ou par carte de crédit :

☐ VISA ☐ AMERICAN EXPRESS ☐ MASTERCARD

N° de la carte

Date d'expiration

NOM ☐ Mr ☐ Mme ☐ Mlle

Adresse

Code postal

Ville

Pays

L'UGAB - JEUNES reconstituée d'une toute nouvelle équipe
vous convie à sa

**SOIREE
EXCEPTIONNELLE**

le Samedi 14 mai à partir de 22 heures
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles — 75017 Paris

Disc - Jockey professionnel
★ AMBiance GARANTIE ★
★ BUFFET ORIENTAL ★
★ COCKTAILS DETONANTS ★
— VENEZ NOMBREUX CAR TOUT SERA EXCEPTIONNEL —

I'U.G.A.B.-JEUNES : La garantie
d'une soirée réussie.

PARTICIPATION AUX FRAIS : Membre 60 Frs. Non membre 80 Frs.
Tenue Correcte

Meubles
Ghazarian

4.000 m² de mobiliers
présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

“ Բարձրակի զեղէն ծառայքի բաժանորդներուն ”

(Tamm, p. 2, 18)

Les deux agonies d'Arshile Gorky

— 40ème ANNIVERSAIRE DE SA MORT —

Lorsqu'un artiste, à un certain moment critique de sa vie, attribue à l'art un rôle plutôt sensuel, cela signifie qu'un sens incurable de solitude a envahi son existence. «L'art est de l'eau fraîche dans un désert aride.» (1) «L'art est une nourriture si exquise. Il est à la fois l'aliment et le remède enveloppés dans un baluchon de soie.» (2) qui enveloppe la vie de l'artiste, blessé à mort; il saigne jusqu'au jour où il devient un corps qui ne réagit plus, qui ne sent plus.

Au début de l'année 1947, Arshile Gorky trouve son unique salut dans l'art (3). L'existence de sa femme et de ses deux petites filles ne comble pas le vide profond en lui, devenu insurmontable à la suite de deux catastrophes survenues au début de l'année 1946 : l'incendie de son atelier dans une ferme à Sherman (Connecticut) et l'opération d'un cancer de l'estomac, avec ses répercussions violentes et déprimantes sur sa vie intime et familiale.

Bien que l'arrivée des surréalistes en Amérique, au début des années quarante, lui eût ouvert des horizons picturaux et inventifs sans précédent dans le domaine de son art en particulier, cependant, elle a enfermé Gorky dans un monde à la mentalité et aux pratiques moudaines entièrement à l'opposé de ses points de vue, à un tel degré que l'architecte Frederik Kiesler en quelque sorte regrette de l'avoir introduit dans ce cercle (4). Le parvinaire bienfaisant d'André Breton n'empêcha pas l'accentuation de l'isolement de Gorky (5). Après que le poète eût quitté l'Amérique, la distance entre Gorky et le monde surréaliste a pris une telle tournure que, sur le plan moral (6) et artistique (7), une guerre acharnée est déclinée par cet être déjà battu et perdant.

Le désespoir de Gorky n'a connu sa véritable expression que dans son art propre, dans ce miroir hallucinant aux allusions subtiles, aux affirmations féroces, que seul le regard perçant et scrutateur d'un habitué de ses symboles et de ses créatures sans visage, peut pénétrer, non sans risques, et constituer l'histoire qui s'y déroule, la signification qui s'y cache. Mais, avec une doute conditionnée par le «caumouillage» qui enveloppe le monde de Gorky, où la limite mobile entre la spéculation et l'interprétation réelle vacille d'une manière intrigante qui nous met, par nos interrogations incessantes, en contact direct avec Gorky lui-même, avec son esprit et sa pensée, avec ses conclusions, fondées sur une profonde conviction humaine, qui touche les étapes essentielles de la vie et les transposent, en silence, sur la surface d'une feuille ou de la toile, pour y réfléchir, pour y consommer les doutes de son existence même.

Au début de cette même année 1947, Gorky est pris par une résignation tourmentée, qui peu à peu l'enveloppe d'un pessimisme touchant aux confins de la mort. Au moins, c'est à ce fait que nous sommes confrontés en examinant les principaux sujets qu'il aborde dans son œuvre picturale pendant cette année. A peine quelques mois auparavant, il venait d'écrire à sa sœur, la bien-aimée Vartosh, au sujet de sa production de l'été précédent, avec beaucoup de satisfaction (8), comme s'il essayait de créer des points d'appui pour son existence, dont le sort lui paraissait, quelque part, morne, noir. Ainsi, le sens tragique, qui lors d'une période d'une décennie semblait s'être effacé, fait à nouveau son entrée dans l'art de Gorky. Les œuvres LES FIANCEES, LA LIMITE, AGONIE, LES ORATEURS et PEINTURE UN VERT FONCE sont les chefs-d'œuvre par lesquels Gorky signe, nous dirons, son adieu à l'art et à la vie.

«Des l'opération de 1946», écrit Ethel K. Schwabacher, amie - élève et première biographe de Gorky, «graduellement, de sérieux conflits personnels ont menacé le bonheur de Gorky et, même sa santé. Malgré la gravité de l'opération, son

potentiel sexuel ne fut pas atteint; mais, il fut traumatisé et devint, temporairement impuissant. Et les tensions nées de cette condition l'ont conduit à l'anxiété et à des accès de colère. Il n'est pas possible de pénétrer davantage les émotions qui le faisaient souffrir, ou de donner les détails de cette tragédie. Ces émotions négatives sont, en tous cas inscrites dans sa vie et font partie des causes de la tragédie finale qu'est son suicide.» (9).

En effet, suite aux conséquences de l'incendie et de sa colostomie, Gorky paraît avoir perdu ses caractéristiques physiques propres. Ces épreuves l'ont rendu presque méconnaissable (10). Tel un être sensible et riche de vécu intérieur, il ressent sa fin précoce et il accomplit un dernier saut pour conclure, avec les toiles que nous venons de mentionner, la triste page de sa vie. A ce point il jette, peut-être, un regard retrospectif, il dresse le bilan de sa vie d'artiste et constate que si L'ARTISTE ET SA MERE fut le miroir de son adolescence, imbibée de la tendresse maternelle infinie, l'AUTO-PORTRAIT AVEC MA FEMME IMAGINAIRE fut l'expression et la représentation de ses aspirations irréalisées. En parallèle au monde de son idéal familial, ses œuvres NUIT, ENIGME ET NOTALGIE et IMAGE A KHORKOM lui seraient apparues comme l'expression de ses angoisses cristallisées sur la solitude et l'identité, après lesquelles ARGULA et JARDIN A SOTCHI deviendront le reflet de ses espoirs nouveaux, plein de lumière et de joie. Peu après, le bonheur fit irruption dans sa vie, ce qui l'amena à peindre les somptueuses œuvres de 1944, suivies, encore une fois, par un souflet mélancolique qui imprègne les toiles de 1945. Or son effort manqué, dans la perspective de changer l'itinéraire de sa vie pour accéder à la paix intérieure et à l'apaisement, est condamné en fin de compte à l'échec. Dans un désespoir profond et contenu, Gorky trouve peut-être qu'il lui reste une seule issue : un chant du cygne, trouvant son accomplissement dans une série d'étapes successives de la vie humaine avec pour thème initial LA CHARRUE ET LA CHANSON.

La succession des sujets tragiques dans les œuvres de 1947 nous amène à penser que Gorky conçoit le cadre où, probablement telle une prémonition, il prévoit le déroulement d'une tragédie implacable, sans compromis. Il est vraisemblable qu'il est déjà entré dans cette atmosphère, en devenant, vers la fin de sa vie, un «spectre» vivant, entouré par des êtres incommunicables, figés. Margaret Osborne, une autre proche de Gorky, en signalant la fatale différence entre la riche période passée en Virginie et les sombres années de Sherman, décrit l'atmosphère décadente du cercle de personnes parmi lesquelles la présence de Gorky perd son poids et devient entièrement transparente. Osborne relate :

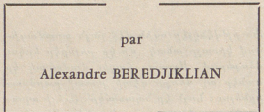
«... Ce qu'il a obtenu par son transfert à Sherman c'était une maison qui, malgré sa grandeur et sa beauté, n'a jamais semblé être la sienne... là il est toujours étrangement apparu comme un visiteur.

«... lorsqu'il s'est installé à Sherman, il s'est plongé dans un monde qui, à bien des égards, lui était étranger. Il ne possédait pas le langage moudain, ni son cynisme... il fallait qu'il domine quelque part. Sa personnalité avait besoin d'espace. Ses qualités de pédagogue n'avaient plus de raison d'être; en se détachant de sa base, il a perdu la force de s'affirmer soi-même. Il a essayé de s'adapter à une manière qui ne lui était pas familière; pour la première fois il s'est battu pour des petites victoires, il a appris à conduire, et sa voiture est tombée dans un fossé; il a appris à confectionner des cocktails, et s'est trompé dans le dosage des ingrédients. Il était simple, tandis que ses compagnons étaient compliqués. Il a capitulé, et à quel prix; car lorsque sa tragédie personnelle est survenue, il se sentait, malgré la fidélité de certains a-

mis, vulnérable dans ce milieu sophistiqué... il était désarmé; il avait laissé ses armes sur le terrain qu'il avait quitté. Un jeune artiste est allé lui rendre visite juste avant son suicide, lors de sa convalescence faisant suite à son accident. Il portait encore une minerve autour du cou. «Cette minerve» dit le jeune homme, «je ne peux pas la sortir de ma pensée. Ce n'était pas Gorky que j'ai vu là-bas — dans cette jolie maison — avec tous ces gens hypocrites. C'était un homme, dégradé en quelque sorte : c'était le spectre de Gorky.» (11).

LA GENESE DU SPECTRE

Gorky est conscient que sa déchéance physique impressionne son entourage. Il souhaite que sa mort aussi soit impressionnante et frappe l'imagination des autres. Il désire créer une image inoubliable, extraordinaire, esthétiquement belle, attirante. Dans son œuvre, le rythme vertical est tellement présent et répétitif, qu'il donne à sa mort la même

par

Alexandre BEREDJIKLIAN

allure, en tant qu'identification totale avec son art. Devant ses yeux, prend forme la figure d'un homme de taille imposante : il le confie, avec intensité, à la feuille. Pour le reste de la composition du thème, les autres éléments sont déjà présents dans des œuvres précédentes ou parallèles. Ainsi, quelques études sont nées, d'une facture puissante.

La scène se déroule dans une pièce spacieuse où, comme Schwabacher l'atteste, une tragédie survient «un combat impitoyable...» (12) la «bataille des sexes» (13). William C. Seitz, le premier, fait allusion à l'image de la pendaison (14), que Harry Rand reprend, en y voyant la personne de Gorky elle-même (15), une approche que nous partageons, selon les éléments psychiques et moraux que nous venons d'aborder.

En tenant compte du style de ses dessins préparatoires réalisés avec verve et une fougue toute particulière, et de leur caractère domestique, ils pourraient être conçus dans la période de l'hiver, vers la fin de 1946 ou au début de l'année suivante. Avec ces données, il se différencie de ceux exécutés auparavant, caractérisés par le style de la période précédente avec leurs lignes claires et précises. Une telle clarification ou précision pourrait faciliter la définition de la genèse de l'œuvre ou de ses protagonistes, en tenant compte aussi de la construction des éléments formant l'AGONIE qui présente des similitudes, en particulier, avec la série des PASTORALE (16). Cette série précède probablement sa première parution. L'étude de ce dernier thème, en soi, se présente comme une nécessité en vue d'élargir la limite de notre accès aux symboles de l'AGONIE et à leur formation particulière.

L'examen comparatif prouve que la PASTORALE — malgré l'allusion naturaliste du titre et le témoignage de la femme de Gorky, selon lequel le sujet est construit sur la base d'une prairie ou d'un champ, entouré de collines, avec un ruisseau et un noisetier — (17) représente aussi une scène d'intérieur. Ce fait est confirmé par la construction linéaire verticale du centre-gauche, portant à sa tête un ensemble de formes. Cette construction, dans sa totalité, est identique à celle qui était apparue, auparavant, dans LES CALENDRIERS, au même endroit, où elle porte sur sa partie supérieure, un bassin féminin. En outre, dans d'autres versions de la PASTORALE, le groupe de protagonistes qui apparaît dans l'angle supérieur gauche crée, avec ses petites dimensions, un profond espace spatial, comme s'ils étaient des êtres dans le lointain (18) ou dans un coin de la maison, s'affairant ensemble. Ce jeu d'échelle offre aussi la possibilité d'imaginer la taille des personnages centraux.

Dirigeant notre regard un peu plus bas,

à mi-hauteur de l'espace représenté et à côté du tapis, nous trouvons une image dont la partie dirigée vers le centre de la composition nous rappelle la forme à tête de chien parue dans des œuvres précédentes. Tandis qu'au milieu de la scène se dresse la même construction osseuse qu'il avait pris forme dans la série des dessins intitulée CHEMINÉE EN VIRGINIE. Une telle comparaison se clarifie lorsque nous éliminons certains détails avec lesquels Gorky a conçu, ici, cette image. Tout autant, ce qui nous donne plus d'indications à ce sujet, est le fait que sa tête est identique à celle du personnage curassé central de LA LIMITE, une parenté qui peut créer une certaine identification entre les deux protagonistes.

Derrière les jambes de ce personnage est présentée une sorte de meuble horizontal, peut-être un divan ou un lit, en forme de péniche, à l'extrémité duquel se trouve un petit personnage de la taille d'un enfant, tandis qu'à sa droite nous voyons un adulte que Rand prend pour un coq (19) et que Jim M. Jordan, par contre — ce qui est plus probable — tient pour une créature insecte — humaine (20). En effet, si nous examinons ce protagoniste en position verticale, il nous apparaît comme quelqu'un assis sur une table ou une sorte de chaise, les bras croisés (21); de même, sa partie inférieure est identique aux personnages féminins apparus dans LES CALENDRIERS et dans ses dessins préparatoires, identifiés par Rand lui-même.

Dans la PASTORALE, entre cette créature insecte — humaine et le personnage central se trouve un autre, également de petite taille, en forme de poire, portant une tête minuscule, qui ressemble au corps de la femme centrale dans SUMMATION, caractérisée par son large bassin. Ce qui est à noter aussi, est le fait que quelquefois, par l'intermédiaire de points noirs à l'extrémité des longues et fines lignes, l'une descendante et l'autre légèrement oblique, Gorky cherche, d'une manière subtile, à porter notre attention sur ces lieux où se trouve la tête des «cercueils» et, en face, le personnage s'enfance. Cela signifie qu'en désirant accentuer la présence de ces petits personnages, Gorky témoigne, probablement, une tendresse particulière ou de l'intérêt envers eux, qui représentent, peut-être, des deux filles formant, avec le personnage central (Gorky) et la femme allongée de la droite (sa femme) l'ensemble des principaux protagonistes du thème. Aussi bien, pour conclure la composition, dans la partie inférieure, Gorky dessine des éléments pointus, précédemment apparus dans LE JOURNAL DU SPECTATEUR de 1945, sous des formes accentuant le rythme horizontal dans les angles et figurant, souvent, dans ses œuvres de 1946.

L'interprétation picturale de la PASTORALE donne naissance à quatre versions dont trois peintes en couleurs et intitulées PASTORALE, TERRA, COTTA et NEIGE D'ETE. La quatrième version portant le titre LE DIALOGUE DU TRANCHANT, est exécutée en couleurs opaques; elle est transformée, achevée. Au contraire des autres séries, aucune de ces versions ne contient la caractéristique linéaire du thème et de ses personnages. Après les CALENDRIERS Gorky n'a peut-être pas jugé nécessaire de peindre un autre sujet domestique, paisible. Mais, ayant à sa disposition un travail déjà purifié dans la conception de certains personnages, il pourrait avoir entrepris un autre thème fondé sur eux, représentant une nouvelle situation et un nouvel état d'âme, dont le résultat serait l'AGONIE. Car la totalité des protagonistes de cette dernière, avec un certain changement de dispositions, nous offre la même scène que la PASTORALE, ce qui pourrait signifier que l'action se déroulait dans la même demeure.

LE REGARD ROUGE

Lorsque Gorky entreprend le travail des études de l'AGONIE, il ne réalise pas des esquisses de recherche, comme auparavant. Maintenant, avec l'ensemble des éléments dont il dispose, il en fait un jeu de liberté, des corps et des constructions

d'une facture nouvelle et il exécute une série d'études, avec la maîtrise d'un artiste en pleine possession de ses moyens expressifs. Une passion, un mouvement nerveux et tendu se substituent à l'atmosphère lyrique des dessins précédents. A la fin, Gorky passe à l'étude spécifique du personnage principal du thème, jusqu'à la purification totale de la composition, avant de se transférer sur la toile.

La première des études préliminaires représentant l'ensemble de la composition (22) pourrait être celle qui, dans le livre de Julien Levy (23), porte à tort, selon nous, le titre ETUDE POUR AGONIE 2 car, la manière dont le thème est représenté, évoque plutôt l'impression que celui-ci est encore en phase de gestation et que Gorky, sans se concentrer beaucoup sur l'élaboration précise des éléments, confie à la surface de la feuille, avec une certaine rapidité, l'imagerie de sa conception première. En comparaison avec les autres études, ici les formes et les assemblages paraissent encore incomplets. Pourtant, nous y voyons déjà les composants essentiels de la scène. Ce sont la créature démoniaque de l'aile droite, le cerceau au-dessus d'elle, le lampadaire avec son « cou » incliné; puis, le cadavre assis sur le pendu, derrière lequel un spectateur se dresse, portant un chapeau américain. Ces éléments sont accompagnés par d'autres qui complètent la composition telle la table de l'aile gauche et la forme aigüe du côté inférieur empruntée à Miro (24), qui était apparue fréquemment depuis ARGULA jusqu'aux œuvres de 1944. Il existe aussi des composants secondaires tel l'os horizontal au pied du pendu et d'autres formes similaires, symbolisant le décor du grand living, et qui disparaissent totalement dans les toiles peintes.

Dans l'un des dessins (Collection Sarah Campbell Blaffer Foundation), Gorky donne une plus grande dimension à la

rigent vers le spectateur portant le chapeau américain et le saisissent comme si elles voulaient l'atteindre et l'encercler. Cette action est plus éloquent que le dessin de la Fondation Campell Blaffer, car dans ce cas précédent ce spectateur est à peine esquissé. Pour les autres éléments, tel le cerceau à l'angle droit supérieur — que nous remarquons dans toutes les versions et qui comporte une forme identique à la cète du lampadaire —, nous pourrions dire qu'il a le même rôle rythmique que le carré à l'angle droit de la série LA CHARRUE ET LA CHANSON. La même répétition ou le même écho survient entre le lampadaire de la gauche — composé par deux volets à forme des feuilles d'arbre, à mi-hauteur de l'espace —, et les deux formes pointues précédant le cerceau.

Après avoir exécuté un dessin aux dimensions définitives, Gorky entreprend l'interprétation picturale du sujet. Il distille les formes, atteignant une harmonie sublimine. Dans la version rouge, par l'intermédiaire des trois lignes — le pavé, la table et le mur du fond —, définit la succession des plans, tandis qu'au rythme vertical il donne une inclinaison vers la gauche, qu'il équilibre avec l'attitude opposée de la créature démoniaque. Par ce moyen, ce protagoniste s'isole davantage et, en même temps, avec le pendu, il devient la deuxième présence importante de la scène.

Gorky crée, en outre, un deuxième rythme voisin par l'aspect vertical du mur du fond, du rectangle supérieur — indiquant probablement un tableau ou une ouverture — et, au dessus de celle-ci, dans l'ombre du fond, par le spectateur imperturbable et élégant, dont la verticalité suggère sa rigidité. Puis, une ligne directe partant de la victime parvient jusqu'à cet être. Par ce moyen, Gorky fait peut-être allusion à la présence de ce personnage dans sa vie, dans l'ombre...! Ainsi, les

insurmontable, incurable. La courte parenthèse du bonheur est fermée à jamais. Il ne lui reste pas autre chose à attendre que le dénouement des intrigues du destin, qui n'est pas loin de jouer son dernier acte. C'est ce sens tragique puisant qui aurait conduit Gorky à choisir le rouge comme tonalité dominante dans l'une des deux versions peintes, une tonalité réévoquant l'art de la Renaissance, les rouges du Titien, de Rembrandt et surtout d'Uccello, l'idole de Gorky, dont à cette œuvre un air contemplatif, sévère. Dans la deuxième version, cependant, l'atmosphère est calme, accompagnée par une sensation lyrique, où Gorky élimine presque totalement le fond, ainsi que les jambes de la victime, gardant seulement le cerceau de l'un de ses pieds, au-dessous de la table, qui lui perd son rôle précédent. La limite du mur du fond maintenant est inclinée, au centre de la toile, tandis qu'au pied du lampadaire principal apparaissent des formes, qui ne sont présentes que dans les dessins représentant le thème.

Avec l'AGONIE, Gorky crée l'une de ses images les plus expressives, personifiée par le pendu. Ce protagoniste, cependant, dans la version rouge porte encore une arme sous une forme pointue qui s'extrait de son dos, tel un moyen d'autodéfense, se substituant au bras de la victime, dessinés dans les études. *« La mort et la vie sont deux éléments mouvants éternels »,* écrit Gorky (25). En se basant sur sa conviction de la continuité infinie, il est persuadé que l'ancêtrement du corps n'équivaut pas à l'arrêt définitif de la vie. La vie n'est-elle pas une partie d'une rayure, sans commencement ni fin, dans l'obscurité de l'univers, éclairée par la lumière englobant la distance donnée, définie entre la naissance et la mort? En concevant LES ORATEURS, Gorky représente la dernière étape de la vie humaine avant la désintégration des éléments biologiques : le cadavre, son propre corps, avec son outil d'artiste le plus significatif, symbolisé par sa palette, son bouchier, posé sur une petite table, à côté de la tête.

Gorky a une conception romantique de l'être artiste. En proclamant que sa renommée viendrait après sa mort (26), il adopte l'idée de la nécessité d'une victime, d'un sacrifice, d'une mort, pour la résurrection de l'artiste lui-même. Un bout de craie pour écrire sur une vieille caisse *« Adieu, mes bien-aimés »,* une corde pas trop longue et, quelques instants plus tard, un corps vacillant, suffisent pour que le scénario conçu environ un an et demi auparavant devienne une réalité. Une vie tragique atteint sa dernière limite.

Les lumières s'éteignent. Le public aluri cherche son héros...

AGONIE (1947), huile sur toile
101,60 × 128,27 cm.

The Museum of Modern Art, New York, A. Conger Goodyear Fund

chambre avec l'élargissement de l'espace. Tandis que pour resserrer la situation et, simultanément, pour créer une atmosphère lourde et tendue dans les toiles, il restreint encore une fois l'espace, dans la partie supérieure à gauche, afin de donner plus de relief aux protagonistes et rendre le contenu plus direct et plus immédiat. A ses yeux, le personnage le plus saisissant est le pendu, qu'il étudie séparément, à un certain moment, il ajoute les jambes et les pieds. Cela se voit dans le dessin du Musée Guggenheim, ici, la ligne descendant jusqu'à la tête du pendu, s'interrompt et se dirige vers la gauche, tel un crochet qui pénètre dans la tête. Mais en réalité, l'image en forme de squelette, est suspendue du haut d'une barre inclinée, tenue par un socle, au milieu de la chambre. Prasant du dos du pendu, s'allonge un bras en forme de tenailles, et de sa tête, deux griffes se di-

deux êtres vivants — le spectateur et la créature démoniaque —, sont les seuls témoins de la tragédie qui survient et qui regardent le pendu de loin, sans s'approcher de lui. Pour accentuer cette distanciation, Gorky place le lampadaire « ému », telle une danseuse exprimant sa douleur, entre le pendu et la créature démoniaque qui, si nous nous référons à sa similitude avec le personnage de l'aile droite de la PASTORALE, représente une femme, ici, dotée des deux jambes maigres et d'une tête d'insecte, dans son ensemble suggérant un cafard.

Gorky n'avait jamais conçu auparavant une scène aussi macabre et cruelle, même lors des terribles années de la Grande Dépression. Le spectre de la mort, toujours présent à ses yeux, sous la forme de souvenirs, le saisit maintenant et rompt le cordon ombilical qui le rattache à la vie. Gorky s'enfonce, coule, enveloppé par l'épuisement. Au delà, c'est la solitude

parainage de Gorky ne puisse lui « faire plus de tort que du bien », dans une période où le Surréalisme était victime d'une négligence partielle, pour ne pas dire d'un mépris inouï, considéré comme le souligne Levy, un ardent défenseur du Surréalisme en Amérique (voir sa monographie : p. 21). Levy nous informe aussi que Gorky était très conscient du risque qu'il encourait et qu'il prime abord il hésita à accepter l'idée que Breton écrive la préface à sa première exposition personnelle chez lui.

Il est intéressant de signaler également qu'un grand nombre de titres des œuvres de Gorky de l'année 1944 furent conçus en collaboration étroite avec Breton (voir le témoignage de la femme de Gorky, Agnes, dans : Jim M. Jordan and Robert Goldwater : « THE PAINTINGS OF ARSHILE GORKY — A CRITICAL CATALOGUE », New York University Press, New York and London, 1980, pp. 86 - 87 - 442 - 446). Puis, en 1946, Gorky exécuta deux dessins pour illustrer le recueil de poèmes de Breton (André Breton : « YOUNG CHERRY TREES SECURED AGAINST HARES 'JEUNES CERISIERS GARANTIS CONTRE LES LIEVRES', translation by Edouard Roditi, cover by Marcel Duchamp — drawings by Arshile Gorky, View Editions, New York, 1946).

Breton n'a pas oublié la trace laissée par Gorky sur sa personne. Après le suicide du peintre il composa un poème à sa mémoire (*« L'ADIEU A ARSHILE GORKY »,* *Navigateur Evellier Occulter N (E.O.N.)*, no. 4, novembre 1984, Paris), et en 1960, il donna sa place à Gorky dans le projet de l'exposition internationale de New York qui s'intitulait « SURREALIST INTRUSION IN THE ENCHANTER'S DOMAIN », hiver 1960-1961 (voir Gérard Legrand : « ANDRE BRETON EN SON TEMPS », *Le Soleil Noir*, Paris, 1976, p. 203).

6. Témoignage de Saul Schary (voir Mooradian : « THE MANY WORLDS... », œuvre citée, p. 208).

7. Lettre du 17 janvier, 1947.

8. Lettre du 17 novembre, 1947.

9. Ethel K. SCHWABACHER : « ARSHILE GORKY », published for the Whitney Museum of American Art by Macmillan Company, New York, 1957, p. 134.

10. Témoignage de Revington Arthur (voir Mooradian : « THE MANY WORLDS... », œuvre citée, p. 96).

11. Margaret OSBORNE : « THE MYSTERY OF ARSHILE GORKY : A PERSONAL ACCOUNT », *Art News*, vol. 61, no. 10, February 1963; pp. 60-61.

12. SCHWABACHER : « GORKY » œuvre citée, p. 131.

13. Ibid : p. 128.

14. William C. SEITZ : « ARSHILE GORKY », *The Museum of Modern Art*, New York, 1962, p. 40.

15. Harry RAND : « ARSHILE GORKY, THE IMPLICATIONS OF SYMBOLS, Allenhead and Schram (Montclair) — George Prior (London), 1980, p. 181.

16. Jim M. Jordan suggère que, du point de vue de la composition, « PASTORALE » peut-être associée, entre autres, à l'« AGONIE » (voir son texte : « GORKY - DRAWINGS », M. Knoedler & Co. Inc., New York, 1969, p. 11).

17. Ibid.

18. Ibid : p. 13.

19. RAND : « GORKY... », œuvre citée, p. 187.

20. JORDAN : « GORKY — DRAWINGS », œuvre citée, p. 16.

21. Ibid.

22. Il existe également une esquisse non titrée qui pourrait représenter la première gestation du sujet. Cette esquisse, dans sa partie centrale, ainsi qu'avec l'élément surajouté de la limite inférieure du dessin, pourrait former déjà la base de l'« AGONIE ». A la droite de l'esquisse nous trouvons un élément vertical, portant sur sa partie supérieure un corps osseux et qui est comparable à la construction qui se dresse dans la partie gauche d'un thème précédent, « LES CALENDRIERS ». Cet élément vertical dans l'« AGONIE » peut-être se diviser en deux parties, formant le cerceau du coin supérieur droit et en bas, le lampadaire avec sa « tête » inclinée. Tandis qu'à la gauche de cette même esquisse, Gorky a étudié la tête du protagoniste principal de l'« AGONIE », le pendu, et surtout son tronc, sa poitrine (voir « PAINTINGS, DRAWINGS AND SCULPTURE FROM THE JULIEN LEVY COLLECTION », *Southey Parkes Bernet, Inc.*, New York, 1981; ill. 22).

23. JULIEN LEVY : « ARSHILE GORKY », Harry N. Abrams, New York, 1966, ill. 173.

24. Voir Miro par exemple, « LE CARNAVAL D'ARLEQUIN » (1924-25), Albright-Knox Art Gallery, Buffalo, U.S.A.

25. Lettre du 26 janvier 1944.

26. SCHWABACHER : « GORKY », œuvre citée, p. 123.

դիցաբանականորեն դիմաձայն տեղանքի ինքնը յայտնվածական էր 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835,

(Ծար. Ա. - հղմել)

ներկայիս 21 տարեկան, առեմի մեր է վեր
անդադարան է 600 հեկտարով ցույցին
դասավորված մէջ եւ ամէն տնտեսական կը
կտարէ աշխարհի մրցանակներ: Այդպէս
այ բնածէ Բարսեղի մէջ, եւ, յայտնի
կը նախկին ընկերակէ, որպէս Քառաս-
րովի, Սաւանի անգամն է որ ծանաթա-
ստի մէջ Բարսեղ Ներսիսյանի անդամն
սկսեցաւ մը կը շարժի:

Բարսեղյանը Նալբեր այ ներկայ իշ-
խարհին առաջ Բարսեղի մրցանակներ
մէջ, եւ ամառային ոչ: Ներկայ կը միայն
Նալբեր Սարգիսյանն որ ծախարդած է բա-
լար փորձերուն մէջ, ինչ որ Նալբերյանը
սկսեցաւ Նալբերի մէջ էր նման ծախար-
դիկն էր Նալբեր: Յիշենք որ Սարգիսյանն
կարծէ զանի քի առաջ աշխարհի եւ Նա-
լբերյանի անդամն եւ Նալբերյանը Նալբե-
րյանի մրցանակներ:

Բացառելի էր նաեւ Նալբեր Վարդանի
որ կը շարունակէր պատասխանի Սուրբ
Ողբովներուն, ծանրամարտի Մոս-
կովայի կերպնական վարկերուն զե-
մուսին փայլ (*):

Բարսեղի մէջ էր քաշային դաս-
արդին - 82-500 քիլոգրամ յարկերը ե-
ղած է Սաւանայի Ռոստոմ, ըստ ասոր
արդիւնքը, 387-500 քիլոգրամ, հետեւ
է 1984-ին վառանայի մէջ Վարդանի Նա-
ստոմած աշխարհի մրցանակի 405 քիլո-
գրամ: Իր ցարդ կը ծախ անայտնի:

Նալբեր Վարդանի անդամն կը ծախ
պատասխանէր Նալբեր Սուրբ Ողբով-
ներուն: Սուրբ Սուրբ, իր մարդը -
վիճակը անհրաժեշտ չափով յառաջացած
զիտի ըլլալ ընդգրկուելու Նալբեր Սուրբ
Սուրբի միջոցին Նալբերյանի անդամն
կարծէր մէջ: Սուրբ պատասխանէր ան-
հրաժեշտ, Նալբերյանը, Յուլիի վեր-
ջաւորներուն, երբ, Նալբերի մէջ, ան-
հրաժեշտն Նալբերյանի Սուրբի անդամն
սկսեցաւ Նալբերյանի միջոցին Նալբեր-
յանի միջոցին: Եթէ ըստկանի ըս-
տի Նալբեր, վերջին տարեկանին Նա-
ստոմածապաճած մարդկին ծանաթա-
ստի միջոցին յառաջակց Սուրբի անդամն
կը զանազ շատ տարածուելի: Սուրբ -
զիտին Նալբեր անդամն կ'ունենա Սուր-
բներէր իր մէջ Հեղինակներ 2:

Յիշենք որ Նալբեր Վարդանի անդամն
է Նալբերի 1956 Յունիս 13-ին: Բաշտեմ
էր մարդկան զործնէ կամէ 1985 Օրդո-
ստուն էր վեր: Այդ թուականին, Սուրբ-
նորի մէջ շարժել որ անպաճ մը եւ աշ-
խարհի անդամն սկսեցաւ, ըստ ըստ
նկով 397-500 քիլոգրամ:

ՎԱՐԴԱՆԻ ՄԻՈՒՔՆԱՆ
(*) Տե՛ս « Երանայի Մայիս 5, Գ. - Էջ:

ՅԱՐԱՆԱՆԱՆ ԳՐԱՂՆԵՐՈՒ
ԸՆԿԵՐԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԴԻՊՈՒՄ Ե:

Նիկոլայ ՍԱՐԱՖԵԱՆ
ԱՐԵՆԵԼԻԲԻ ԵՒ ԱՐԵՆԻՈՒՄԻՍԻ ՄԻՆԵՒ

Կը Ներկայացնեն՝
Նորա Պարտիզան
Արիի Թարգման
Յուպ Գազման
Մայիս 15, Կիրակի, ժամը 17-ին Հ. Բ.
Ը. Մ. - Մի Այն Մանուկան արհւ՛հ
118, rue de Courcelles - Paris 17^e
M^o Courcelles
Մուտք ազատ է:

L'UGAB - JEUNES reconstituée d'une toute nouvelle équipe
vous convie à sa

SOIREE EXCEPTIONNELLE

le Samedi 14 mai à partir de 22 heures
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles - 75017 Paris

★ Disc - Jockey professionnel
★ AMBIANCE GARANTIE ★
★ BUFFET ORIENTAL ★
★ COCKTAILS DETONANTS ★
— VENIR NOMBREUX CAR TOUT SERA EXCEPTIONNEL —

I'U.G.A.B.-JEUNES : La garantie
d'une soirée réussie.

PARTICIPATION AUX FRAIS : Membre 60 Frs. Non membre 80 Frs.
Tenue Correcte

Imprimé sur les Presses du Journal «HARATCH» — 63, Rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commissioli Partaire: N° 55935

Տեղի. և Տիկին Գրիգոր Նիկոնի և
դասակները,
Տեղ և Տիկին Բյուս Ռիմ և դաս-
ները,
Այրի Տիկին Վանա Պարսապանի և
դասակները
և ընտանեկան ընտանիքները խոր
ցումով կը ծանոթանան իրենց մօր,
մեծ - մօր, քրոջ և մօրաքրոջ
ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆԻ

ԼԵՒՈՐ ՆԵՐՍԵՆԻԱՆԻ
(Նման) Արմենիկ Նալբերյանի
մօր, որ պատահաւ: Մայիս 5-ին, 72
տարեկանի:
Յուլիսյանի միջոցին կատարուելու
երկուշաբթի, Մայիս 9, ժամը 14-ին,
Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Միկայի Նե-
ղիկն:

Միաժամ չտառուցուելու կը խնդրուի
ներկայ իրեն աշխարհի:

SOUS LA DIRECTION
DU
Pasteur RENE LEONIAN
Du 18 au 31 Juillet

Dans une ambiance chrétienne
et arménienne

SEJOUR D'ADOLESCENTS

pour garçons et filles de 14 à 16 ans
EN BORD DE MER
A
MONASTIR (TUNISIE)

Activités diverses dont:
planche à voile, tennis, pêche au filet,
excursions ...

S'inscrire avant le 30 mai

● RENSEIGNEMENTS ET INSCRIPTIONS:
PASTEUR RENE LEONIAN
26, ave. Bourgoin - 92130 Issy-les-Moulineaux
Tél.: (1) 47. 36. 02. 50

ՄԱՐՍԵԼԻ
ՀԱՅ ՄԱՐՍԵԼԻ ՏՈՒՆ
12-14, rue St. Bazile - 13001 Marseille

ԲԱՅՄԱՆ 12-ԳԻ ՏԱՐԵԼԻԱՐԸ

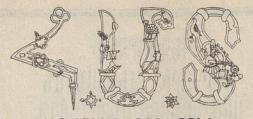
Մ Ե Ց

ՀԱՅԿԵՐՈՑԻ

Նախկանութեամբ՝
ՄՈՒՆԵՆՆԻ ՏԵՐ-ԵՂԻՍԵՆԻԱՆԻ-Ի

Կիրակի, Մայիս 15-ը, ժամը 13-ին,
Գեղարքունիքի տնտեսական քաճիմ
Հայկական միջնորդը
Ճաշարկին 120 մը:

Սեղանները ապահովուելու ճաշար հե-
ռաճանկէ՝ - 91- 66- 18- 80 թիւին:

ՀԱՅ ՄԱՐՍԵԼԻ ՏՈՒՆ
MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE
DE DÉCINES
15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 Décines

FORUM DE LA MCA

le Samedi 14 Mai à 20 h 30
à la Maison de la Culture Arménienne
de Décines
sur le thème
« LES ECOLES ARMÉNIENNES
DE FRANCE »
PROJETS « HAMASKAÏNE »

Projection diapos vidéo
Débat animé par
JULES MARDIROSSIAN

— Buffet — — Entrée libre —

ՀԱՐԱՐԱՐՈՒՄԸ

ԵՒ
ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍԸ

ՀԱՅ ԿԵՐՄԵՐԻ Ի-ՇԻ

ՄԱՐՍԵԼԻ ՏՈՒՆԻ ՄԻՋ

ՀԱՐԱՐԱՐՈՒՄ 4 ՕՐ
Մայիս 12, 13, 14 եւ 15
Մեկուսի Հեղինակներ

ՀՈԳԵԳԱԼՈՒՍ 3 ՕՐ
Մայիս 21, 22 եւ 23
Մեկուսի Շարքի

Départ de l'autocar

Jeu di matin	Samedi matin
Mairie de Clamart	7 H 30
Issy-les-Moulineaux	8 H
Alfortville - Place Carnot	8 H 30
Gare St-Lazare - 25, rue de Rome	9 H

Participation aux frais:
Voyage, séjour pension complète
et excursions jusqu'au Mont Saint Michel
Ascension : 470 Frs Pentecôte : 370 Frs

Առաջնական հիշատակութիւն, քի-
թաղով ամբարայն պատկերի Մանուկ
անդամն միջին Տոնի և Մոն Սէ
Միջին, Հայկական միջնորդը:
Մարտիկը ծանաթանկութիւն՝
Եթ ու ցարձ, հիշատակութիւն
և պատկեր
Հարաբան՝ 470 մը:
Հոգեկարգում՝ 370 մը:
Տեղերը ապահովուելու ճաշար հեռ. -
39 - 85 - 36 - 53

ՀԱՐԱՐԱՐՈՒՄԸ ԵՐԵՎԱՆԻ ՎԱՐՍԱՐԳ

ՊԱՐՍԱՐԱՆ ՀԱՐԱՐՈՒՄԸ
ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԲԱՅՄԱՆ ԱՐԻԻ

Կը պատարակէ և կը քարոզէ
ԳԻՏԻ ՍԻՐԻ. ՆԱԳԳԵՆԻԱՆ
Հայաստանում Պատուիրակ
և Սաւանայի Գրիգորի Հայոց
Երեւանի միջոցին:
Ս. Սաւան - Միկայի կը խոստանա:
Սեղանները
Կիրակի, Մայիս 15, ժամը 9-30-ին, Կիլի
Ս. Սաւանային երեւանի մէջ:
Պատարակէ ժամը 9-30-ին 12:
Բացման հանդիսութիւն՝ 12-15:
Բացման 13:
Պարսապան հոգեկարգում՝ 19-30-ին
սկսեալ Պարսապան արհւ՛հ մէջ:

ՀԱՐԱՐԱՐՈՒՄԸ

Ս. ՍԱՐԳՈՒՄԸ - ԼՈՒՆ

Հիշարկին, Մայիս 12, տեղ և Նա-
րաբանի Գրիգորի: Այս ամիս ինչ
Ս. Սարգ Մայիս Երեւանի մէջ ժամ
10-ին տեղի պիտի ունենայ պատարակ-
ելու պատարակ-
ԻՍԱՀԱՆ ԵՐԵՎԱՆ. ԳՆԵՆ. ՀԻՐԱՆԻԱՆ

SOIREE CINEMA ARMENIEN

organisée par
l'Ecole arménienne de Baguette-Cachan
Mardi 10 Mai à 20 heures 30
Théâtre Victor Hugo
14, ave. Victor Hugo, Baguette
1.- Un court métrage:
2.- Grand film : « LES HOMMES ».

MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE
DE MARSEILLE
12-14, rue St. Bazile

A l'occasion
de son 12ème anniversaire
EXPOSITION

Aline ET MEKDJIAN
AQUARELLES

Vernissage le mercredi 11 mai
à partir de 11 heures
Du 11 au 21 mai
tous les jours de 14 à 20 heures
sauf mardi.

ՀԱՅ ԴԻՊՐՈՒՄ

ԱՆՔՈՐԱԼԻՍ Ս. ՄԵՐԱՐԳ ԿԵՐՄԱՆ
ՍԵՐԻՈՐԱՆ ՍԱՐՏԻՆԻ - ՄՈՒՆԻԱՆԱՆ ՎԱՐՍԱՐԳ
ԴԻՊՐՈՒՄԸ ՎԱՐՍԱՐԳ

JOURNEE NATIONALE DES ECOLES ARMÉNIENNES DE FRANCE

A L'INITIATIVE DE F.R.A. COMITÉ SOSSÉ

L'ECOLE ARMÉNIENNE DE L'AN 2000 GALA KOTCHNAK NAVASART Au Centre Culturel Jean Arp 22, rue P.V. Couturier 32140 Clamart le Mercredi 11 Mai à 20 h 30	L'ECOLE ARMÉNIENNE DE L'AN 2000 KERMESSE ANIMATION - Les élèves des écoles arméniennes - Nombreux artistes GRILLADES ET BUFFET ARMÉNIENS DES JEUX PROJECTIONS DE FILMS A l'Ecole Arménienne Samuel-Moorat — Sèvres le Jeudi 12 Mai à partir de 12 h 30	L'ECOLE ARMÉNIENNE DE L'AN 2000 SEMINAIRE DE REFLEXION OBJECTIFS ET FINALITES DES ECOLES ARMÉNIENNES DE FRANCE : - Préserver - Transmettre - Promouvoir la culture et la langue arméniennes - Intégration de cet enseignement spécifique à un enseignement général de qualité qui prenne en compte les recherches pédagogiques contemporaines - Définition d'une contestation à mettre en place pour mieux gérer les ressources et les projets d'établissements. A l'Ecole Arménienne Tebortzassera La date sera communiquée ultérieurement.
--	--	--

Reservés dès à présent auprès des écoles arméniennes et des M.C.A. de Paris et de la Région Parisienne

ՖԱԿՆԱՍԱՅ ՌԻՄՄԵՐ

— — — — —

ՓԱՐԻՑԱՆ ԶՐԱՆ

Պանքեր - Իսի Հ . Մ .	1 -
Վիրբեռն - Ալփոպալի Հ . Մ .	11 -
Հ . Մ . Մ . - Վարմաթան	1 -

ՇՆՐՈՒՄ

Օր - երկուշաբթի Մուսուս, Տեր և Տի-
կին կը Մուսուս և զուսուսները քրեկ
խորհրդակցականները կը յայտ -
նեն յայտ անոնց որոնք փոխան քաղա-
կական իրադրություն, անամբ, մասնավոր
քննարկող ցուցակները յայտնելին
կրկն օր և մեծ - օր

Տիկին Տիկին Մուսուսները
(Մուսուս՝ Տեր - Մուսուսներ, Պարտիզաններ)
մասնավոր արկեր:

Եւ կը մասնավորեն ինչ նպատակա-
նուն պատճառներ կը կատարուի, կրկնել,
Մայիս 15-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտիչ եկեղեցին անոր մասնավոր զա-
նազաններն արկեր:

Ի դեպքում որոշակաւ յիշատակը
յարգողներուն:

Իրենց օր յիշատակել կրկնապէս Մու-
սուսներ և Տեր և Տիկին կը Մուսուսներ 500
Քրեկը կը յուսուսեն Վեստֆալի:

Ի ՅԵՐԱՍԱԿ

Տէր - Տեր - Մուսուսներ ընտանիքը
300 ֆր. կը յուսուսեն Վեստֆալի արկին
Տիկին Մուսուսներ մասնավոր զա-
նազաններն ի յիշատակ:

Եւ կը մասնավորեն ինչ նպատակա-
նուն պատճառներ կը կատարուի, կրկնել,
Մայիս 15-ին, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտիչ եկեղեցին անոր մասնավոր զա-
նազաններն արկեր:

Ի դեպքում որոշակաւ յիշատակը
յարգողներուն:

Իրենց օր յիշատակել կրկնապէս Մու-
սուսներ և Տեր և Տիկին կը Մուսուսներ 500
Քրեկը կը յուսուսեն Վեստֆալի:

TELEVISION

ANTENNE 2

Jeudi 12 Mai à 22 heures 15, émission
«RESISTANCES»: URSS, LA QUESTION
DES NATIONALITES.

Parosion de Noël Mamère, préparée
par Rose-Hélène Teissière, collaboration
de Annick Doedoz, réalisation de Jean-
François Gauthier.

Cette émission a été enregistrée au
monastère de San Lazzaro, à Venise, le
centre religieux de la diaspora armé-
nienne en Europe. Le révéil des nationa-
lités en URSS embarrasse M. Gorbatchev
pris à sa propre politique de la Glasnost,
illustrée par la récente crise arménienne
qui a paralysé le haut Karabagh durant
plus d'un mois. Six enquêtes nous sont
proposées : nous voyons tout d'abord des
documents inédits tournés par des Armé-
niens durant la dernière manifestation.

Noël Mamère et Jean-Marie Lequertier
sont rendus à Kessab, village arménien
coupé par la frontière instaurée par la
France en 1939 : ture d'un côté, syrien
de l'autre.

Rose-Hélène Teissière et Kerop Bagla
enquêtent auprès de la diaspora armé-
nienne en France, sensible aux événements
d'Arménie soviétique.

Dominique Torres et Philippe Menut
sont allés en Ouzbékistan, république
d'Asie Centrale à dominante musulmane
qui se tourne plus volontiers vers la Tur-
quie et l'Iran, cimentés par l'islam.

Corinne Perhiltus retrouve à Stockholm,
Heiki Ahonen, militant estonien expulsé
d'Union soviétique après son interview du
17/12/1987 accordée à «Ressistances», qui
était consacrée à la glasnost. L'exemple
de l'intégration par la Hongrie des popu-
lations de Transylvanie - devenue rou-
maine - qui fuient ce pays est égale-
ment évoqué. Michel Foucher, consultant
géopolitique, nous aide à comprendre ces
situations compliquées où s'imbriquent
nationalisme et religions.

Michel Boujrat réalise un reportage sur
le cinéma arménien avec des images du
tournage du film de Paradjanov, le plus
grand cinéaste arménien d'Union sovié-
tique.

TELE 7 JOURS

FRANCE CULTURE

Samedi 14 Mai à 10 heures
Emission : «Réplique»
La question arménienne
avec
A. Finkelkraut, Yves Ternon et J.P. Roux

ՄԱՐՏԵԼԻ ՀԱՅ ՄՇԱԿԱՅՈՒՄԻ ՏՈՒՆ

12-14, rue St-Bazille - 13001 Marseille

ԲԱՅԱՐԱՆ 12-ԻՄ ՏԱՐԻՄԱՐԶ

Մ Ե Շ

ՀԱՅԿԵՐՈՅԹ

Հայաստանի ժողովրդի

ՄՈՒՆԵՐ, ՏԵՐ-ԵՂԻՍԵՆՆԵՐ

Կիրակի, Մայիս 15-ը, ժամը 13-ին,

Կ ե ղ ա ռ ու ն ս ս ա կ ա մ ր ա ժ ի ի

Հ ա յ կ կ ա մ ր ա ժ ի ի

Ճաշպանի՝ 120 ֆր.

Սկզբները պարզապէս համար հե-
ռաժանելը - 91. 66. 18. 80 քիւրի:

ՀԱՐԱՐԱՐԶՈՒՄ

Ս. ՅՈՒՆԱՆՆԵՐ-ՄԱՐՏԵԼԻ ՓԱՐԻԶ

ՄԱՐՏԵԼԻՆԵՐԻ
ՀԱՐԱՐԱՐԶՈՒՄՆԵՐ ՕՐ

Հինգշաբթի օր, Մայիս 12, Բրիտանի
Հայաստանի անուն է: Այս օրը յատկա-
նուն է նախ: Հայ Մանուկներու Հարգ-
գուրքներ:

Այս առիթով, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ մէջ, ժամը
ժամը 10-15-ին, հանդիսանալը պատ-
րագ կը ծառայուի:

Փարիզի և շրջանի դպրոցներուն յայտ
աշակերտներն ու Մարտ Հայորդիներն
համար պատրաստուած մանուկները, ե-
րեստարգներն ու ծնողները, կը Քրե-
կներն մասնակցելու պատարագին և
հարգողներն:

ՀԱՆԻՄԱՆՈՐ ԵՂԻՍԵՆՆԵՐԻ ՊԱՏԱՐԳ ՊԱՐՏԱՐԵՆ ՀԱՐԱՐԻ ՊԱՏԱՐԵՆ ԲԱՅԱՆ ՍՈՒՐԻ

Կը պատարագէ և կը Քրեկը՝
ԳԻՏԻՍ ՍԱՐԳՆԵՐՆԵՐ
Հայաստանի Պատմութիւն և
Աշխարհը Փարիզի Հայոց
Երեւոյցները:

Ս. Մանուկ - Մարտը երգչախումբի:

Դեպքում:

Կիրակի, Մայիս 15, ժամը 9-30-ին, Երևան

Ս. Մանուկներն եկեղեցւոյ մէջ:

Պատարագ՝ ժամը 9-30-ին 12 :

Քրեկներ հանդիսանալին՝ 12-15 :

Քրեկը՝ 13 :

Պատարագի հանդիսանալին՝ 19-30-ին

Կրկնապէս Քրեկներն արձանի մէջ:

Fondation Marie-Nubar

LE PAVILLON ARMENIEN
de la Cité Internationale Universitaire
de Paris
à dossier ouvert

Le Comité Régional de France
de l'U.C.A.B.
organise

UNE REUNION D'INFORMATION
suivie d'UN COCKTAIL
le Mardi 17 Mai de 18h30 à 21h
au PAVILLON ARMENIEN
FONDATION MARIE-NUBAR

57, boulevard Jourdan - 75014 Paris

pour donner toutes informations utiles
aux intéressés concernant cette impor-
tante institution de la communauté
arménienne internationale et répondre
à toutes leurs questions.

—ENTREE LIBRE—

ՓՈՒՄԱՆ ՍԱՐԿԱՍԱԿ

Տիկին Մանուկներն ժողովրդի ան-
քիւր, փոխան քաղաքական, Վեստֆալի
քաղաքականներն ի յիշատակ - Տեր - Մար-
տարան ընտանիքները՝ 600 ֆր. Տիկին
Մարտի Մուսուսներ 200 ֆր.:

ASSOCIATION NATIONALE DES ANCIENS COMBATTANTS ET VOLONTAIRES ET RESISTANTS ARMÉNIENS

70e anniversaire
de la Victoire de Sardarabad

DINER GALA

au YAN'S CLUB

5, avenue Reille - 75014 Paris

le 17 Mai à 20 heures 30

Prendront la parole :

M. le Professeur de l'Université d'Erevan :

R. DAVTIAN

M. le Secrétaire de l'Association des

Ecrivains d'Arménie :

VAHAKN KRIKORIAN

Projection de films

Entrée libre - Dîner : 150 Frs.

Réservation - Tél.: 43. 29. 54. 31

Yan's Club - Tél.: 45. 89. 20. 48

Imprimé sur les Presses du Journal «Hatch»
83, rue d'Hauteville - 75010 Paris
Commission Paritaire : No 55935

LE COMITE D'INFORMATION
ET D'ACTION CONTRE LE CRIME
CHIMICO - NUCLEAIRE
EN ARMENIE SOVIETIQUE (CIACCAS)

organise
UNE
**CONFERENCE .
DEBAT**
SUR LES PROBLEMES
DE POLLUTION
EN ARMENIE

avec projection d'un film - video
sur la pollution présentée par
PAROUR HAIRIKIAN

le Mercredi 18 mai à 20 heures 30

au Centre Protestant
46, rue Vaugirard, 75006 Paris
(Métro : Luxembourg ou Odéon)
Conférencier : Khoren KECHICHIAN

ՇՆՐՈՒՄ

Ս. Մկրտիչ կը Քրեկը յարգողներն -
խմար անուն է Տիկին Տիկին Մու-
սուսներ մասնավոր զա-
նազաններն ի յիշատակ 500 ֆր.:

VIENT DE PARAÎTRE

INSTITUT ZORYAN
Pour la Recherche et Documentation Arméniennes
Contemporaines

LE DOSSIER
Karabagh

FAITS ET DOCUMENTS
SUR
LA QUESTION DU HAUT-KARABAGH
1918-1988

Rédacteur en chef
Gérard J. Libaridian

Première Edition
Paris - Comédien - Torosio
juin 1988

SEVIG
P R E S S
5, rue Alexandre Cabanel - 75015 Paris (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 - Fax: (1) 42 73 20 95

Conçu et d'abord publié en anglais par l'Institut Zoryan, Cambridge, Ms. (USA) en mars
1988, LE DOSSIER KARABAGH vient d'être publié en français par Sévig Press, avec quel-
ques adaptations et ajouts.

Après avoir retracé brièvement l'histoire du Karabagh, cet ouvrage de 208 pages se con-
centre surtout sur la période 1918-1988. Il présente une longue analyse de la situation politi-
que en URSS sous Gorbatchev, suivie d'une centaine de documents d'archive, de pétitions
et lettres, d'articles de presse et témoignages, de données statistiques et démographiques,
de photos. Il comprend en outre une chronologie de l'histoire du Karabagh des origines
jusqu'au 31 mars 1988.

LE DOSSIER KARABAGH est en vente dans toutes les librairies arméniennes. Il peut
également être commandé chez votre librairie habituelle ou à Sévig Press au moyen du bon
de commande ci-joint, à remplir et envoyer à :

SEVIG PRESS
5, rue Alexandre Cabanel - F-75015 PARIS (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 - Fax: (1) 42 73 20 95 - Téléc: SEVIG 20032 F

OUI, je commande LE DOSSIER KARABAGH au prix de 150 FF.

Nombre d'exemplaires

Réglement par chèque (à l'ordre de Sévig Press) ou par carte de crédit :

☐ VISA ☐ AMERICAN EXPRESS ☐ MASTERCARD

N° de la carte

Date d'expiration

NOM C.M. ☐ M.me ☐ Mlle

Adresse

Code postal Ville Pays

ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐ՝

Աղաքաբերին. - փ. ԱՌՓԱՅԱՆԺ
Փաշաղամբերին. - փ. ԳԵՂԷՆԸՐԱՆ
Ներին. - փ. ԺՈՔՄ
Հարաքարաբուստ, արտաքին առե-
տար, եղամասի կարգաւորում. -
Ռ. ՅՈՒՌՈՒ
Եղապակամ հարցեր. - ԷՏԻՔ ԳՐԻՄՈՆ
Փաշաղամբերին. - ՎՈՒԻ ՄԵՐԱՅ
Քննիչային հարցեր եւ գործ. -
Մ. ՏԷՆՈՐԱՐ

Fondation Marie-Nubar

LE PAVILLON ARMENIEN de la Cité Internationale Universitaire de Paris à dossier ouvert

Le Comité Régional de France de l'U.G.A.B. organise

UNE REUNION D'INFORMATION suivie d'UN COCKTAIL

le Mardi 17 Mai de 18h30 à 21h

au PAVILLON ARMENIEN FONDATION MARIE-NUBAR

57, boulevard Jourdan - 75014 Paris

pour donner toutes informations utiles aux intéressés concernant cette importante institution de la communauté arménienne internationale et répondre à toutes leurs questions.

—ENTRÉE LIBRE—

ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱԽԱՄ ԸՆԿԵՐԱԳՈՐԹԻՒՆ

ՀՐԱՌԻՐ ԸՆԿՆԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎԻՆ ԵՒ ԿԻՉ ԹԵԿՆԱՆՈՒԹԱՆ

Հայ Աղքատախամ Ընկերակցության ընդհանուր ժողովը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 23, Հինգշաբթի, երեկոյան ժամը 20-30-ին Ընկերակցության կենտրոնի 77 հիւ կախայք, Փարիզ 9-րդ թաղամաս:

Բարեկրթական կանոնադրի 5-րդ լուսաշին համաձայն, վարչական անդամներին թիվին կհաջ (8 անգամ) նույնիսկ ընտրվել, Ընկերակցության կողմից էլ իր քվեի անդամներին որոշել կը փախաբն մաս կապել նոր վարչական և իրենց զործնականները թերիկ Աղքատախամ Ընկերակցության աշխատանքներուն:

Թեկանդական համար պայման է Ընկերակցության անուանը վերինը երեք տարեկներուն անգամ ընտրվել:

Թեկանդները պարտին Ընկերակցության գրասենյակը գրտոր դիմում կատարել, ամենին ուշ մինչև Յունիս 31 (վերին պայմանաժամ): Ինժեանդիլը պետք է ձևագրել ըստ ու ստորագրել անձ թեկանդին կողմից որ շատ ընթերցելի պետք է գրել նաև իր անունը, մականունը և, հասցեն:

ՀԱՅ ԱՂՔԱՏԱԽԱՄ ԸՆԿԵՐԱԳՈՐԹԻՒՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch» 83, rue d'Hauteville - 75010 Paris Commission Paritaire : No 55035

ՀԱՅ ՄՇԱԿՈՑԹԻ ՏՈՒՆ MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE DE DECINES 15, rue du 24 Avril 1915 - 69150 Decines

LES 21, 22, 23 MAI VOTRE WEEK-END DE PENTECOTE AU VILLAGE VACANCES DE NARBONNE PLAGE

3 jours à la mer et au soleil

- Tennis ♦ Pétanque ♦ Planche à voile ♦ Pêche ♦ Pêche sous marine ♦ Randonnées...

Attention les places sont limitées. Prix de participation : 695 Frs. adultes

(pension complète et transport) réduction enfants.

réduction de 25 Frs. pour les membres adhérents à la MCAD.

Renseignements et inscriptions : MCAD : 78. 49. 42. 97

ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՄԵԿԱՆՈՒԹԱՆԻ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Ուսանողներու քննամտքիւն

Այս տարի եւս, Հայաստանի Բարձրագոյն Ուսմանը Նախարարութիւնը կ'ընդունի երկու Փրոֆեսորայ ուսանողները 1988 - 1989 տարեշրջանի դասընթացներուն հետեւելու համար:

Գրտոր քննամտքիւնները կարելի է դրել հետեւեղ հասցէին՝ Թղթատարին կցելով -

- 1 - Ինքնակենսագրութիւն (C.V.) 2 - Վկայականներու պատճեն 3 - Լրագրուն ժամանակագրութիւն 4 - Չորս լուսանկար 5 - Հետաձգման քի:

U.C.F.A.F. 6, Cité Wauxhall - 75010 PARIS

ՇՆՈՐՀԱՎԱԽՈ

Հայ Աղքատախամ Ընկերակցութիւնը նորահայտութեամբ առցած է հետեւ - նա խորատուութիւններ - Գր. Կրկնաթղթաւ, մասնաւ տարի իր քաղ - կանդներուն կողմի փոխան ծաղիկի 1-500 ֆրանք, Տէր և Տիկին Ալլա Քոնստանտին և իրենց ժողովուրդը Տիկին Քոնստանտին Մաղկեմ Եփրեմի մասնաւ տարի 1000 Ժր., Տէր և Տիկին Ժան - Փիլ Բո - Կորնել, Տիկին Վիտալիա Կոզմոնովսկի և Գր. Գալար Վարդանիսի կամ ժաւան տարի 500-անոց Ժր., Տէր և Տիկին Ժան Տիկին Բեռնարդ 500 Ժր., Տէր և Տիկին Ժան - Փիլ Խարքոնեան 100 Ժր.:

YAN'S CLUB

MARCAIR et HAIRABEDIAN

exposent leurs œuvres : PEINTURES et SCULPTURES

au YAN'S CLUB

5, avenue Reille - 75014 PARIS

du 9 mai au 9 juin

du lundi au samedi de 13h à 19h lundi et vendredi jusqu'à 21 heures

ASSOCIATION NATIONALE DES ANCIENS COMBATTANTS ET VOLONTAIRES ET RESISTANTS ARMÉNIENS

70e anniversaire

de la Victoire de Sardarabad

DINER GALA

au YAN'S CLUB

5, avenue Reille - 75014 Paris

le 17 Mai à 20 heures 30

Prennent la parole :

M. le Professeur de l'Université d'Erevan :

R. DAVTIAN

M. le Secrétaire de l'Association des Ecrivains d'Arménie :

VAHAKN KRIKORIAN

Projection de films

Entrée libre - Dîner : 150 Frs.

Réservation - Tél. : 43. 29. 54. 31

Yan's Club - Tél. : 45. 89. 20. 48

ԺԱՄԿՈՉ ՎԵ ՓՆՏՈՒՄԻ

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ Մաշը Եկեղեցին ամուսնացած և միջին տարեկան ժամկէտի քր պէտք ունի:

Սնորոյ տարիքը անձը պէտք է ըլլալ զիտակելի և տեղակալ թէ նախընտրելի և թէ Փրոֆեսորներ: Իր յատկացի երկու հոգեւոր բնակարան մը եկեղեցւոյ շրջակային մէջ և բնակատարը աշխատողներ:

Յաւելած ժամանակահատկան չափը հետաձգմանը կենդանի գրասենյակը 43 - 59 - 67 - 03 կամ 42 - 25 - 84 - 65 Երեւան, Գր. Գրտարանի կամ Գր. Տիկիններին, ամեն քր ժամը 9-ին մինչև 18, առանց ընդմիջումի:

ՀՈԳՅԱԼՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՄԱԶԿԱՅԻՆ 60ԱՄԱՆԱ

ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ

ՓԵՂԱՐՈՒԵՏԱԿԱՆ

ԶԵՆԻՆԱՐԿՆԵՐ

Յուզանդէն

Մայիս 15-էն 30, ժամը 10-էն 22

FOYER INTERNATIONAL

D'ACCUEIL PARISIEN

30, rue Cabanis - 75014 Paris

Mre GLACIERE - Bus 21

Կերպիկ, Մայիս 15, ժամը 19-30-ին

Հայերէն լաբանար,

Բարբառ Յովաննիսիանի

Ալլան Արիսթ (1977)

Երեւոյթիկ, Մայիս 17, ժամը 20-15ին

Դատախոսութիւն՝ Վերին և Մալ

Կոթէ Վարդանիսիան կողմի և Փարիզի Ալլան Արիսթ

Ալլան Արիսթի յուշագրութիւն

«Եկալ եկելի» լաբանարիկ (1987)

Չորեքշաբթի, Մայիս 18 ժամը 20-15ին

Հայ Ժողովրդական Նրամալիկ

ժամանակցութիւն՝ Ժորայ Մալիկան,

Արա Մալիկան, Արման Սարգս:

Ուրբաթ, Մայիս 20, ժամը 20-15ին

Հայ Դատական Նրամալիկ

ժամանակցութիւն՝ Նորին Երեւան,

Ժորայ Մալիկան, Ժորայ Արիսթ,

Երիկիկան Տիգրայ, Յամիկ Սիմոն:

Չորեքշաբթի, Մայիս 21, ժամը 20-15ին

Դատախոսութիւն՝ Եկալ և Ժան Միլ

Կի թիկին:

Ինքի Վարդարայ Եկեղեցիները:

Չորեքշաբթի, Մայիս 25, ժամը 20-15ին

Դատախոսութիւն՝ Հայ Դատական

Իրիկոր Գրտան Էլեան Եանիկ

և Փարիզի Կոթիկներ:

Հինգշաբթի, Մայիս 26, ժամը 20-15ին

Էկոր սեղան՝ Լեւոն Եանիկ Եկեղեցի

ամբ, ժամանակցութիւն՝ Արի Յով

հաննիսիան և Քոնստանտին կողմի:

Կիրակի, Մայիս 28, ժամը 15-ին

Երեւանիկ, յատկալ յատկալ, մա

նակցութիւն՝ Վիկէ, Արա Փարիզ

ան, Ժորայ Մալիկան և Վարդան

և Տէր - Յանքեան, Ռոգէ Քոնստան

տի Նուպարիկ, Մարիկ Եկեղեցի

մաղակներ ձեմարանի աշակերտը

խաղ Դանիկ Սեդա Գրտան,

Սիլվա Վարդանիկան, Ժոր Մարի

րտան և Եանք Գրտան:

Տեղեկութիւններու համար հետ

անիկ 42 - 37 - 60 - 10 թիկին:

Meubles Ghazarian

4.000 m² de mobiliers présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél. : 42. 89. 27. 47

“Բացառիկ զեղ: «Յառաջ» ի թաժանողներուն”

COLLEGE ARMENIEN SAMUEL - MOORAT. EXTERNAT - MIXTE. ANNEE SCOLAIRE 1988 - 1989. Parents! PENSEZ A L'EDUCATION ARMENIENNE DE VOS ENFANTS. La direction est heureuse d'annoncer que l'Académie de Versailles a accepté la demande de mise sous contrat progressive de l'Etablissement. Ce statut offre la garantie d'homologation des études dispensées et l'allègement des charges de fonctionnement. INSCRIVEZ-LES DES MAINTENANT. Reentrée des classes : 6 Septembre. Pour les : PRESCOLAIRES (Maternelles) CLASSES ELEMENTAIRES (CP, CE1, CE2, CM1, CM2) CLASSES 1er CYCLE (6ème à 3ème). Matières arméniennes intégrées dans le programme de l'éducation nationale. INITIATION A L'INFORMATIQUE. Complexes sportifs - Activités folkloriques (Chorale, Instruments, Danses). CONDITIONS D'INSCRIPTIONS : selon les barèmes établis, et en fonction du nombre d'enfants inscrits par famille. CONDITIONS D'ADMISSIONS : sur examen du dossier scolaire, et un entretien avec les parents et l'enfant. MOYENS DE TRANSPORT: -Ramassage scolaire par cars: Issy-les-Moulineaux, Paris: Clamart, Meudon, Paris: -RATP: Métro Pont de Sèvres à 500 mètres -Autobus 171 - 169 - 179 à 300 mètres -SNCF-RATP (Ligne Puteaux - Issy (Rueil) Pont de Sèvres ou Bellevue-Funiculaire) à 300 m. Pour les démarches à effectuer se présenter sur rendez-vous, à la Direction du COLLEGE ARMENIEN SAMUEL MOORAT : 26, rue Troyon - 92310 SEVRES - Tél. : 45. 34. 68. 25

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԲԱՆԱԿԸ սկսում պարզել
ԱՅԳՊԱՆԻՍՏԱՆԻ, ինչպես նախատեսու
էր ԺՐՆԵԼԻ համաձայնագրով, ԲՆԷԱ այն
քան ալ ղեկրին է, քանի որ ղեկագրակա

(Շար. ք Դ. էջ)

«Խակրա» (Երեւան) 3 - 1

Զորս խաղերէ ետք զաստարումը կը
յխաւորեն «Լոկոմոտիւ» Ս.-ն ու Հոկ-
եմբերեանի «Սպարտակ»ը:

Հ. Բ. Ը. Մ.

երթախմբերու ամսամայնիս արձակուրդի համար լսազգոյն անքի մը

CAMP NUBAR

Հ. Բ. Ը. Մ Խորհրդանշանաւորը Բէկջեղի լեռնէն վրայ
(Սեպտեմբ. Կեմ-Երեւ. ԱՄՆ)

▶ Եռեւիս 25-էն մինչեւ Օգոստոս 20:

▶ 2, 4, 6 կամ 8 շաբաթ մ'աւելի Հարաւորութիւն:

▶ Բնութեան ճոյրը, ամէն տեսակ յարմարութիւն:

▶ Հաշիւներէն ու անդրերէն կանոնաւոր դաստիարակութիւն:

▶ Շարժաւոր ընկալաւորութիւն. Ներշնչութիւն առկա ճանճերէն ու պայմա-
կար ժամանց (պար, ծաղկաբեր, լիճ, Բիւսթաւորութիւն...):

▶ Խմբակայն մեկնում Գրաստան:

Տեղեկութիւնք համար խնամայմիլ. -
45 - 20 - 03 - 18 Բիւրօն

կամ գրիլ

U.C.A.B. - 11, square Alboni, 75016 PARIS

ASSEMBLEE GENERALE
DE L'ASSOCIATION CULTUELLE
DE L'EGLISE DE CHAVILLE

Le Samedi 4 Juin à 20h30
Salle S. Balabanian

Ordre du jour :

- Compte rendu moral et financier;
- Le point sur la révision des statuts de notre Association;
- Divers;
- Election du nouveau Conseil d'Administration.

ՅՈՒՆԱՏԵՐ

ԿՈՂՈՑ ԽԱՉԻ Լինի ժամանակի վարչությունը անդամակն ընդհանուր ժողովի կը հրապարակի իր բոլոր ընկերակիները Մայիս 21, Շաբաթ օր, Կողմ 15-ին Արդարեւ Տան պահանջի մէջ:

Կը խնդրուի բոլոր ընկերակիներէն ներկայ գտնուիլ եւ ըլլալ հնչողական:

**ՈՒՆԻՏԻ ՕՐ
ԵՒ**

ՄԱՍԱՂՈՐԷՆՈՒԹԻՒՆ

Եւրոպական Մարզ Կարգաւոր Եկեղեցւոյ Հիմնադրութեան Վարչականական Կենտրոն, Մայիս 22, Հոգեգալուստ Մարտիկոյ Հանգիստը պատարագ կը մատուցանէ:

ՅԱՄԻՐ ԵԳՐՈՎ. ՎԱՐԴԱՆԵՆ
Սկիզբ տաւ Երեւանի մարզ 8:30-ին Պատարագ: Ժամը 10-ին: Աշխարհիկ հանգիստութեանց կը ներկայանան: Փոխարին ՂԱՍԱՐԵՆ, Պատարագ նախագահ եկեղեցւոյ Կրօնական Ընկերակցութեան:

Յաւարտ պատարագի եւ ըստ նախընթաց տարիներու սովորութեանց տեղի կ'ունենայ ուխտաւորի սիրոյ սեղանը, պատարագաւոր եկեղեցւոյ Տէրութեան Օմանակ Երեւանի մարզի կողմէ, ի պատիւ Յակոբ Երեւանի եւ ներկայ հաստատեալ հիւրերուն:

Ով որ ունի մը ունի կատարելք, կըրնայ տեսնել իր հաստատեալ եկեղեցւոյ հետ հետեւեալ թիւերուն հետաքրքրելով: 91-70-38-72 / 91-58-40-38 91-65-30-22:

**STE DYNAMIQUE
RECHERCHE**

Jeune homme ou jeune femme représentants exclusif, ayant relations avec milieux arméniens pour travail à plein temps sur région Ile de France. Voiture fournie + fixe + commissions.

Ecrire (annonce 852) à
FRANCE - ARMENIE
7, rue Alsace-Lorraine - 69001 Lyon
Joindre C.V. et Photo.

**U G A B -
UNION GENERALE ARMENIENNE DE
BIENFAISANCE**

DIR VAHAKEN

EXPOSITION
du 24 au 31 Mai
(de 17 h à 21 h)

au Centre Culturel Alex Manogian
118, rue de Courcelles, 75017 Paris
Vernissage le mardi 24 Mai de 19h à 21h

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch»
83, rue d'Hautville - 75010 Paris
Commission Partitelle : No 55935

**UNION GENERALE ARMENIENNE DE BIENFAISANCE
U.G.A.B. - Marseille**

DINER DANSANT

Samedi 11 Juin à 20 heures

dans les Salons de l'Hôtel CONCORDE PALM - BEACH
Promenade de la Corniche

Reservations :

Mme Melkonian : 91. 77. 62. 29
Mme Kouyoumdjian : 91. 76. 10. 17
Mme Attouyan : 91. 47. 61. 29

**70ԱՄԵԱԿ
ՍԱՐԴԱՐԱԳՈՍԻ
ՀԵՐՈՍԱՄԱՐԻՏԻ**

**Ս. ԵՐԱՆԱՆԵՍ-ՄԱՐԻՏԻՑ
ՓԱՐԶ**

Կիրակի օր, Մայիս 22, Հոգեգալուստ է: Այսօր նախ յիշատակ է աշխարհաբաց եւ օրհասարկ շաբաթ, որի նպատակն է ներառագործի Մարգարապատի 1918 տարի, լիակատար եւ խայրենի եղանակ:

Հոգեգալուստ եւ Մարգարապատի հերոսամարտի երկամասնական տարի, Փարիզի Ս. Երանանէ - Մարիտի Եկեղեցւոյ եւ Ֆրանսիոյ ու Եւրոպայի բոլոր Հայաստանեայց եկեղեցիներէն մէջ հանգիստը պատարագ կը մատուցուի եւ հոգեգալուստ ՍԱՐԴԱՐԱԳՈՍԻ յիշատակը շաբաթ օր կը կարգադրուի Ս. Երանանէ Մարգարապատի յառաջատար: Փարիզի Ս. Երանանէ - Մարիտի Մայր Եկեղեցւոյ մէջ կը մատուցուի պատարագ ժամը 10-15-ին:

Կը պատարագի եւ կը բարոյճի ԳԻՏԱՆԱՐԿՈՎ. ՆԱԳՈՒՆԵՆ, Հայրապետեան Պատուիրակ Երեւանի Յաւարտ պատարագի մասնաւոր հոգեգալուստը կը կատարուի Մարգարապատի մեր նախնային համար: Կը հաշտուի մեր սուրբները մասնաւոր պատարագի, ապրիլի Մարգարապատի Հերոսներու հոգեգալուստ համար եւ նորոգուելու անոնց ոգիով:

**Ս. ԳԻՏԱՆԱՐԿՈՎ. ՆԱԳՈՒՆԵՆ
ՎԱՆԱՆԱ**

ՊԱՍԱՐԱԿ ԵՒ ՆՈՂԵՆԱՐԿՈՍՏ

Մայիս 22, Կիրակի տառաք, Ժամը 10-30-ին ի յիշատակ Մարգարապատի Հերոսամարտի գրեթէ հազ հերոսներէն որոնք նախնային յիշատակը 1918-ին, հաստատել եւ հայրենիքի ապստամբեան համար:

Բարոյճի տառք կը կարգադրուի Սրբաւոր Կոնստանտին Կոնստանտինովի Ս. Աւետիք հայրապետական:

**A L'OCCASION DU
70ème ANNIVERSAIRE
DE LA VICTOIRE DE
SARDARABAD
DU 26 MAI 1918**

LE COMITE SARDARABAD ET LE
MOUVEMENT NATIONAL
ARMENIEN

DINER DANSANT

dans les Salons du
NOVOTEL
(Lyon - Bron)
LE SAMEDI 28 MAI à partir de 20 h

Prix des places : 260 F
Renseignements et réservations
tous les lundis de 20h. à 22h.

tél. 78 27 15 84
tous les jours (heures de bureau)
tél. 78 49 22 96

Points de vente des billets :
CORDONNERIE PAPAZIAN
12, rue du Professeur Weil, 69006 LYON
CORDONNERIE ARTISANALE
62, cours Tolstoy, 69100 VILLEURBANNE
FRIO CENTER
15, av. Franklin Roosevelt, 69150 DECINES
SOFISE tél. 78 49 22 96 (heures de bureau)

VIENT DE PARAÎTRE

INSTITUT ZORYAN
Pour la Recherche et Documentation Arméniennes
Contemporaines

**LE DOSSIER
Karabagh**

FAITS ET DOCUMENTS
SUR
LA QUESTION DU HAUT-KARABAGH
1918-1988

Rédacteur-en-chef
Gérald J. Urvandjian

Prentice Edition
Paris - Cambridge - Toronto
Avril 1988

SEVIG

SEVIG PRESS
6, rue Alexandre Cabanel - 75015 Paris (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 - Fax: (1) 42 73 20 95

Conçu et d'abord publié en anglais par l'Institut Zoryan, Cambridge, Ma. (USA) en mars 1988. LE DOSSIER KARABAGH vient d'être publié en français par Sévig Press, avec quelques adaptations et ajouts.

Après avoir retracé brièvement l'histoire du Karabagh, cet ouvrage de 208 pages se concentre surtout sur la période 1918-1988. Il présente une longue analyse de la situation politique en URSS sous Gorbatchev, suivie d'une centaine de documents d'archive, de pétitions et lettres, d'articles de presse et témoignages, de données statistiques et démographiques, de photos. Il comprend en outre une chronologie de l'histoire du Karabagh des origines jusqu'au 31 mars 1988.

LE DOSSIER KARABAGH est en vente dans toutes les librairies arméniennes. Il peut également être commandé chez votre libraire habituel ou à Sévig Press au moyen du bon de commande ci-joint, à remplir et envoyer à:

SEVIG PRESS

5, rue Alexandre Cabanel - F-75015 PARIS (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 - Fax: (1) 42 73 20 95 - Téléc: SEVIG 200032 F

OUI, je commande LE DOSSIER KARABAGH au prix de 150 FF.

Nombre d'exemplaires.....

Règlement par chèque (à l'ordre de Sévig Press) ou par carte de crédit:

☐ VISA ☐ AMERICAN EXPRESS ☐ MASTERCARD

N° de la carte.....

Date d'expiration..... Signature.....

NOM ☐ Mr ☐ Mme ☐ Mlle.....

Adresse.....

Code postal..... Ville..... Pays.....

**ASSEMBLEE GENERALE
DE L'ASSOCIATION CULTUELLE
DE L'EGLISE DE CHAVILLE**

Le Samedi 4 Juin à 20h30
Salle S. Balabanian

Ordre du jour :

- Compte rendu moral et financier;
- Le point sur la révision des statuts de notre Association;
- Divers;
- Election du nouveau Conseil d'Administration.

SOUS LA DIRECTION
DU

Pasteur RENE LEONIAN

Du 18 au 31 Juillet

Dans une ambiance chrétienne
et arménienne

**SEJOUR
D'ADOLESCENTS**

pour garçons et filles de 14 à 16 ans

EN BORD DE MER
A

MONASTIR (TUNISIE)

Activités diverses dont:
planche à voile, tennis, pêche au fillet,
excursions...

S'inscrire avant le 30 mai

- RENSEIGNEMENTS ET INSCRIPTIONS :
- PASTEUR RENE LEONIAN
- 28, av. Bourgain - 92130 Issy-les-Moulineaux
- Tél.: (1) 47. 36. 02. 50

ներս գինումները: Միւս կողմէ, կը պարզուի, որ Մախարովի նամակը գրուած է Անգլիայէն: Վարդով 2-ճամպուտաբնի և ինչ անպակասանք կը շնորհի որ, ճամպուն անգամը չէ, որ լարուած կայտկեան մը աստիճանը չափազանց և Արքեպիսկոպոսիքին: Կապուտար ճգնուած թուի, մին աւելի քան երեք անգամուսն է: Փոխանակ սահմանադրական ճամբով քննուի Նախարարի գինումը, խորհրդային իշխանութիւնները խաղերու գինեցին և ծաշաւ - յիշ որակեցին Հայ ժողովուրդին խնայողները:

ՔԱՆԻ ՄԸ ՏՈՂՈՒ

ՊԵՐՆԱՐ ԲԵՆԵՔՆԵՐ, ներկայիս Արտաքին գործերու քննիչ, կցորդ շնորհակալ է Արտաքին նախարար՝ Թորան Տիւմալի գրասենեակին պէս՝ Արտաքինի: Անգլիայի ալ, Պերնար Բենեքնեան 1985-էն 1986 գրասենեակին պէսն էր Եւրոպական Հարցերու Ենթանախարար Բաբ-րին Լալանիէն:

ՄԱՐՏԻՆԻ ընտարչանքներն ևս որոշ անգամ ասիկա պաշտօնի նիւթն է: Տոգի-Վիկտուս քաղց իր թիկնումները, աղօր ճգնուի ընկերակցական պատճառ-կան թիկնումով: Մարտիս Մարտ, ու-թերորդ ընտարչանքն էլ, ընդհէ՛ ԼԵ Փենի, Եւրո չըբնի ալ ընկերակցական հովանաւորութեան առկա կը ներկայանայ Պերնար Բաբի, ճարտարապետութիւնը ճանաչող գործակալներ, որու շնորհակալ-նքն է միկտուս կը դնաւատուի:

ՄԱՐՏԻՆԻ, ճանչնում և Արեւելի իրերի Թափանքները ցոյցի կ'առնակերպուի: Եւ, որեւէ ընկերակցական ներկայութեան չկող տարեկանը:

ՆԻՊՈՐՈՅ Կերպոր, իտալական ին-դուստրիա անկէ գործունէ ճարտար-մէն իրեր: Նաեւ, Կերպորի կա-նաւարտութիւնը 65 տարեկան պատշաճ է: Իշխանութիւններ չէն ճշգրտ անոնց ինքնութիւնը, ծանօթ է միայն որ Արա-յին և Մերձար - Արեւելի կը դնաւ: Որոշակորդ գործունէ էր Մարտի 11-ին և Յ չողիք ժառանգ պատճառ կը լի: ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՄԱՐՏԻՆԻՆ, Արտաքին նախարարութեան բանբերը՝ Գրասենեակ ճանաչուի թէ պայմանի որ պատշաճ է, Մարտի 12-ին, Պաշտօնատեղ (Ուրա-նա) գործառնաւ որ ճէ՛ Եւրո ժողովուրդ և 12 միլիարդ կայ: Եւս խորհրդային ապրիլներուն, գործունէ ճիւղերուն նիւթը կ'առնուի: Անկերպակէ կ'ը-սան թէ չըթիւններու գիտելիքով պա-րաստող գործարար մըն է:

UNION DES ANCIENS ELEVES
MOORAT-RAPHAEL

ASSEMBLEE GENERALE

DIMANCHE 29 MAI
au Collège Arménien Samuel Moorat
26, rue Troyon, 92310 Sèvres

11h00 MESSE, célébrée par Haïr Vartan Kechichian, à la mémoire des Anciens Elèves disparus et principalement en souvenir de leur ancien Président VAHRAM BARCHIRJIAN.

12h30 Repas amical sur place.

15h00 ASSEMBLEE GENERALE

Ordre du jour :

- Rapports moral et financier
- Analyse de la situation présente et perspectives d'avenir du Collège
- Renouvellement du Conseil d'Administration
- Paiement des cotisations.

ETANT DONNE L'IMPORTANCE DE CETTE JOURNEE, LA PRESENCE EFFECTIVE DE TOUS LES ANCIENS ELEVES EST INDISPENSABLE.

STE DYNAMIQUE
RECHERCHE

Jeune homme ou jeune femme représentants exclusif, ayant relations avec milieux arméniens pour travail à plein temps sur région Ile de France. Voiture fournie + fixe + commissions.

Ecrire (annonce 852) à
FRANCE - ARMENIE
7, rue Alsace-Lorraine — 69001 Lyon
Joindre C.V. et Photo.

ՆՈՒՄ -
Շաբ. Գարրիէլեան,
ՏԵՐ և ՏԵՐԻՆ Գորգո Գարրիէլեան և
գրասենեակը:
Մանիկի Կրեան,
Արաքի Մարգրիէլեան,
և ընտանեկան ընտրող պարագաները
արտ խոր ցուով կը ծանուցանեն իրենց
ճոր, ժե՛ն - ճոր, ընտանեկան
ՅԱՆՈՐ ԳԱՐՐԻԷԼԵԱՆԻ
ժամը, որ պատշաճեցու Մայիս 19-ին, 82
տարեկանին:
Յուզակուտորիքներ կը կատարուի,
Շաբ. Մայիս 21, ժամը 10-45-ին,
Նիկի Ս. Առաւուսաճանի եկեղեցին:
Մասնագ շաղապներէն կը խնդրուի
ներկայ իրեն ալ յիշատել:

Այս տխուր առթիւ, փոխան ծղկկող-
տակի, Արեւիկ Միսաքեան 500 մը. կը
նուիր Մարգրիէլ Մախարի Տան (առա-
նալ Եւրոպայէն):

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆԻ
Կապուտ Խաչի Իսի՛ Տ. Սերնիկեան
ժառանգելը, աշխուրհի մը կ'աղա-
կերպուի է Մանթրանիկի Հանգստեան
Տունը: Այս առթիւ զնախա մը ժող-
ւածն է: Փառքովները կ'ընան միմեկու:
Միկտուս, Մայիս 28-ին, Շաբ. ժող-
Մախարի Տունը ժամը 14-ին, 45 ուս-
ալ իր ՏԳժման, Իսի չէ Մուկի: Ճշգրտ-
ալ ըլլալ:

L'UGAB

a le plaisir de vous inviter
le Samedi 28 Mai
à 21 heures précises
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17e
à une soirée d'information et de soutien
qui permettra à
l'ORGANISATION TERRE ET CULTURE
de vous présenter ses efforts de sauve-
garde et de restauration du patrimoine
arménien.

Cette présentation sera suivie de la projection
du film
« TEBI YERGUIR »
(tourné à Kessab, Syrie, durant l'été 1987)
ainsi que d'un exposé sur les travaux
entrepris l'année dernière pour la recon-
struction de l'église de la Sainte Mère de
Dieu de Dordouz (Iran).

ՀԱՅ ՄՇԱԿՐՈՒՄ ՏՈՒՐ

MAISON DE LA CULTURE ARMENIENNE
DE DECINES
15, rue du 24 Avril 1915 — 69150 Decines

FORUM DE LA MCA

le Vendredi 27 Mai à 20h30
à la Maison de la Culture Arménienne
de Décines
sur le thème
«LES ECOLES ARMENIENNES
DE FRANCE :
PROJETS HAMASKAÏNE»

Projection diapos vidéo

Débat animé par
JULES MARDIROSIAN

— Buffet —
— Entrée libre —

ՖԵԼԻՊԻՒԴ ՍԱՆՏՈՆ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՄԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

ԵՐԳԻ - ՊԱՐԻ ՀԱՄԱՌՈՒՆ

Ա. ԱՆՈՐԴ

Կերպի, Մայիս 29, ժամը 15-ին՝
PALAIS DES ARTS ET DES CONGRES
d'ISSY-LES-MOULINEAUX
25, avenue Victor Cresson

Մուտքը 100 Փրանկ:

Տոմարու ճամբար չեն. - 39 - 85 - 45 - 60 կամ տեղեկ ժող:

voyages en Arménie

— 1988 —

1) Par vols réguliers Air France Paris-Moscou-Paris
1 NUIT A L'ALLER A MOSCOU — 13 NUITS A EREVAN
RETOUR EREVAN/MOSCOU PARIS EN TRANSIT DIRECT

- DU 08 AU 22 JUILLET
- DU 22 JUILLET AU 05 AOUT
- DU 30 SEPTEMBRE AU 14 OCTOBRE
- DU 14 AU 28 OCTOBRE

2) Par vols directs Charters Paris - Erevan - Paris

- DU 05 AU 19 AOUT
- DU 19 AOUT AU 02 SEPTEMBRE
- DU 02 AU 16 SEPTEMBRE
- DU 16 AU 30 SEPTEMBRE

Prix Paris-Paris par personne F. 7850
POUR LES DEUX TYPES DE VOYAGES

Nos voyages culturels Arménie - Géorgie

- DU 13 AU 27 AOUT
- SOUS LA CONDUITE DU PERE RENE LEONIAN
- DU 19 AOUT AU 04 SEPTEMBRE
- SOUS LA CONDUITE DE CLAUDE MUTAFIAN
- DU 09 AU 28 JUILLET
- DU 03 AU 22 SEPTEMBRE
- SOUS LA CONDUITE DE BERNARD OUTTIER

LES PROGRAMES DETAILLES SOUHAITES
VOUS SERONT ENVOYES SUR SIMPLE DEMANDE

RENSEIGNEMENTS ET INSCRIPTIONS

Sonia COMRYANTZ OPTIMA TOURS 12, rue Vignon 75008 PARIS Tél. 47 - 42 - 10 - 35	Varoujan SARKISSIAN SEVAN VOYAGES 48, Cours de la Liberté 69003 LYON Tél. 78 - 60 - 13 - 66
Levon BAGHDASSARIAN SABERATORS 31, rue d'Argenteuil 75001 PARIS Tél. 42 - 61 - 51 - 13	Jacques CHELEKIAN JACK INTER-CO WASTEELS 87, La Cambière 13001 Marseille Tél. 91 - 09 - 16 - 88 91 - 95 - 90 - 12

Lic. A 130

A L'OCCASION DU
70ème ANNIVERSAIRE
DE LA VICTOIRE DE
SARDARABAD
DU 26 MAI 1918

LE COMITE SARDARABAD ET LE
MOUVEMENT NATIONAL
ARMENIEN
vous invitent au
DINER DANSANT

dans les Salons du
NOVOTEL
(Lyon - Bron)

LE SAMEDI 28 MAI à partir de 20 h

Prix des places : 260 F

Renseignements et réservations
tous les lundis de 20h. à 22h.
tel. 78 27 15 84
tous les jours (heures de bureau)
tel. 78 49 22 96

Points de vente des billets :

CORDONNETTE PAPAZIAN
12, rue du Professeur Weil, 69006 LYON

CORDONNETTE ARTISANALE
62, cours Tolstol, 69100 VILLEURBANNE

FRIOT CENTER
15, av. Franklin Roosevelt, 69150 DECINES

SOFISIE tel. 78 49 22 96 (heures de bureau)

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԶՈՒՄԱՅԱ

ՄՇԱԿՐՈՒՄՆԻՆ

ԵՒ

ՓԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ

ՋԵՆԵԱՐԿՆԵՐ

Ցուցանակ՝
Մայիս 15-էն 30, ժամը 10-էն 22
FOYER INTERNATIONAL
D'ACCUEIL PARISIEN
30, rue Cabanis — 75014 Paris
Me GLACIERE — BUS 21

Չորեքշաբթի, Մայիս 25, ժամը
20-15-ին՝
Դասախոսութիւն՝ Հայ Գրականութիւն
Գրիգոր Պրլանտ, «Լուսն Տանի» և
Թաւրոսի Կոմիտէ:

Հինգշաբթի, Մայիս 26, ժամը 20-15-ին
«Կարմիր անգամ» Լուսն Տանի շնորհակա-
լութիւն, ժամանակութիւն՝ Արքի-
անիստեան և Թաւրոսեան կողմը:

Կիրակի, Մայիս 29, ժամը 15-ին՝
Երանանքի յատուկ յաղագրութիւն, Ժա-
նապետութիւն՝ Վիգէ, Սկոպ Փառքե-
ան, Ժիլգր Մախարեան և Կապուտ
Տէր - Յակոբեան, Խաչիկ Բաշան և
Իր նուազանքները: Մարտիկ շա-
ղագրութիւն ճնարանի արտիկանները
խոսք կ'առնեն՝ Սեդա Պալարի
Սիրկո Դարակիւնեան, Ժիլ Մարթի-
րոսեան և Կարկո Պալարեան:

Տեղեկութիւններու համար հեռա-
ձայնի՝ 42 - 37 - 60 - 10 թիւին:

ԿԱՍԻ ՈՒՆԵՆԱԼ

Մարտի Կապուտ Խաչի Լեյալ Մարտի
ժառանգութիւն ձեռնարկ՝ Յունիս 25-ին

Imprimé sur les Presses du Journal «Harménie»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire : No 5593

Ս. ԵՐԵՎԱՆԻԱՆՍԻ-ՄԱՐՏԻՑԻ ՓԱՆԻՔ

Երեւանի, Մայիս 30, տոն է Մարտի
հուանանքի Հռիփսիմեանքը:
Այս առիթով, Փարիզի Ս. Յովհաննէս -
Մկրտիչ Մարտիկ եկեղեցւոյ մէջ ժամը 10-ին
պատարագ կը մատուցուի:

Ս. ԳԻԿԻՈՐԻ ԼՈՒՍԱՎՈՐԻՅԵ ՎԱՍԱՆՍԻ

Կիրակի, Մայիս 29, ժամը 10-30-ին
բաղադրելու Ս. Գիկիոր Լուսավորիչ եկե-
ղեցւոյ մէջ, կը պատարագէ եւ կը բա-
ղադրէ:

ՉԱՅԻՆ ԿԱՐԴԱՊԵՏ ԱՌԵՏԻՓԵԼՆԵ
Կը հրապարակ Վարդան եւ շրջակայի
հասարակաց ժողովուրդը:

**ԺԱՍՎՈՐԵ
ՎԵ ԺՆՏՈՒՄԻ**

Փարիզի Ս. Յովհաննէս - Մկրտիչ
Մարտիկ եկեղեցւոյ ամուսնացած եւ մի-
ջին տարեկան ժամկէտի մը պէտք ունի:
Ուղարկ առաքել անձը պէտք է ըլ-
լայ գիտակից եւ տեղեկի թէ հայե-
րէնք եւ թէ ֆրանսերէնք: Կը յատկաց-
ւի երկու հոգեկոնք ընտելարան մը եկե-
ղեցւոյ շրջակային մէջ եւ ընտելարա-
նար աշխատակարար:

Գաւառի մարտամարտիկանց հա-
մար հեռագրային եկեղեցւոյ գրասեն-
տարը:
43 - 59 - 67 - 03 թուի 42 - 25 - 84 - 05
Թիֆլիզ, Գր. Պետրոսեանի կամ Պր.
Տիգրանեան, ամէն օր ժամը 9-էն մին-
չեւ 18, առանց ընդմիջումի:

ՀՈԳԱԿԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Imprimé sur les Presses du Journal «Haratch»
83, rue d'Hauteville — 75010 Paris
Commission Paritaire: No 85933

A l'occasion de la sortie du
compact-disc et de la cassette de

SEDA AZNAVOUR

chants traditionnels arméniens

LA FONDATION
ARAM KHATCHADOURIAN

organise
UN DINER

le Jeudi 2 Juin à 21 heures
AU SOfITEL VIEUX-PORT
DE MARSEILLE

en présence de:
CHARLES AZNAVOUR
AIDA et GEORGES GARVALENTZ

A l'issue du diner animé par l'orchestre
«Les Vinstsky», Seda Aznavour dédi-
catera son disque.

Participation aux frais : 350 F
Réservation téléphonique: 91 95 72 39

gala
du Yan's Club

SOIREE ARMENIENNE
le Samedi 28 Mai à 20h30

animation:
EVELYNE ALTOUNIAN

Renseignements et réservations:
YAN'S CLUB
5, avenue Reille — 75014 PARIS
tél: 45 89 20 48

ՍԱՄՈՒԷԼ ՄՈՒՐԱՏ
ՄՆԻԹՈՐԵՆՆ ԿԱՐԺԱՐԱՆ

**COLLEGE ARMENIEN
SAMUEL MOORAT**
Rentrée scolaire 1988-89

RECHERCHE
pour son école primaire

- un INSTITUTEUR(TRICE) - DI-
RECTEUR(TRICE) 25 ans min.
- un INSTITUTEUR(TRICE)

possédant déjà leur diplôme national
d'instituteur

Présentation des candidatures
PAR ECRIT avec C.V.
à la Direction
du Collège Arménien Samuel Moorat
26, rue Troyon, 92310 Sèvres

I'UGAB

Dans le cadre des activités de
l'Union Générale Arménienne
de Bienfaisance
le Comité des Dames propose
aux Artistes Plasticiens Arméniens
de France
(APAF)

LA JOURNEE ENFANT-PEINTURE
le Samedi 11 Juin de 14 à 18 heures

ՄԱՍԵՐԵՐՈՒ ՈՐ

ԼՍՈՒՆ

60 ՏԱՐԵԿԻՆ ԷՐ ԵՒ՝ ԱՆԵԼԻ
ԼՍՈՒՆԶՈՅ ՏԻԿԱՆՑ ՄՈՒՐՈՒԹՅՈՒՆ
Կը հրապարակ ձեռք իր կազմակերպող
«ՄԱՍԵՐԵՐՈՒ ՈՐ»-ԻՆԵՆ:

Ծառքի, Մայիս 28, երեկոյան ժամը
պիտի ըլլայ հասարակ ժամը 3-ին (Յ.Ս.
ՆՈՐԿԱՆ, ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՉԱՐԱԿԵԼԻ)
որով խոսող եկեղեցւոյ կէտք մէջ
ընդունելու թիւ, զեղեկից զգարու-
նալեան բաժնիով:

Ընդունելու թիւնք ընթացքի կը կատար-
ւի արձանագրութիւնները Տարիակ
պատշաճի, որ տեղի պիտի ունենայ էլ:
Յաճախ 30-ին:

Մանրամասնութիւնները յետագային:

VIENT DE PARAÎTRE

INSTITUT ZORYAN
Pour la Recherche et Documentation Arméniennes
Contemporaines

**LE DOSSIER
Karabagh**

FAITS ET DOCUMENTS
SUR
LA QUESTION DU HAUT-KARABAGH
1918-1988

Rédacteur en-chef
Gérard J. Libaridian

Previews Edition
Paris - Cambridge - Toronto
Aut 1989

SEVIG PRESS
5, rue Alexandre Cabanel — 75015 Paris (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 — Fax: (1) 42 73 28 86

POUR PARTICIPER
Tous les enfants de 6 à 12 ans doivent
envoyer un ou plusieurs dessins
(avec nom et adresse au dos) à JIRKA,
132, rue de la Tombe Issoire, 75014 Paris
avant le 4 juin

Tous les enfants qui auront fait parvenir
leurs dessins seront invités personnellement
à participer à la

Journée Enfant-Peinture
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17e
tél: 42 27 12 26

**AU BENEFICE
DU COLLEGE ARMENIEN
SAMUEL MOORAT**

sous la présidence
de G. GARVALENTZ

K I S S A N I
THEATRE ARMENIEN

présente

**EXPEDITION
SUR L'ARABIE**
1987

de ARTVIN à ARDAHAN
de KARS à ANI
de BAYAZID à VAN

**PHOTOS INEDITES
DIAPORAMA**

Vendredi 3 Juin à 20h30
au Collège Samuel Moorat
26, rue Troyon, 92310 Sèvres

Participation — Soutien : 60 F
Bienfaiteur : 100 F et plus

U. G. A. B.
Comité local :

SAINT-CHAMOND — SAINT-ETIENNE
CONCERT
chœurs — soli — instruments
JULIETTE YILMAZIAN
présente

KAROUN
CHORALE D'ENFANTS
sous la direction de
KHATCHIG YILMAZIAN
Dimanche 29 Mai à 16 heures
Salle Aristide-Briand à Saint-Chamond
Prix d'entrée : 50 F
Entrée gratuite pour les enfants
jusqu'à 15 ans

I'UGAB

a le plaisir de vous inviter
le Samedi 28 Mai
à 21 heures précises
au Centre Culturel Alex Manoogian
118, rue de Courcelles, Paris 17e
à une soirée d'information et de soutien
qui permettra à
l'ORGANISATION TERRE et CULTURE
de vous présenter ses activités de sauve-
garde et de restauration du patrimoine
arménien.

Cette présentation sera suivie de la pro-
jection du film
« TEBI YERGUER »
(tourné à Kessab, Syrie, durant l'été 1987)
ainsi que d'un exposé sur les travaux
entrepris l'année dernière pour la recons-
truction de l'église de la Sainte Mère de
Dieu de Dzordzov (Iran).

Conçu et d'abord publié en anglais par l'Institut Zoryan, Cambridge, Ma. (USA) en mars
1988, LE DOSSIER KARABAGH vient d'être publié en français par Sévig Press, avec quel-
ques adaptations et ajouts.

Après avoir retracé brièvement l'histoire du Karabagh, cet ouvrage de 208 pages se con-
centre surtout sur la période 1918-1988. Il présente une longue analyse de la situation poli-
tique en URSS sous Gorbatchev, suivie d'une centaine de documents d'archive, de pétitions et
lettres, d'articles de presse et témoignages, de données statistiques et démographiques,
de photos. Il comprend en outre une chronologie de l'histoire du Karabagh des origines
jusqu'au 31 mars 1988.

LE DOSSIER KARABAGH est en vente dans toutes les librairies arméniennes. Il peut
également être commandé chez votre libraire habituel ou à Sévig Press au moyen du bon
de commande ci-joint, à remplir et envoyer à :

SEVIG PRESS
5, rue Alexandre Cabanel — F-75015 PARIS (France)
Tél. (1) 42 73 28 37 — Fax: (1) 42 73 20 95 — Téléc: SEVIG 200032 F

OUI, je commande LE DOSSIER KARABAGH au prix de 150 FF.

Nombre d'exemplaires

Règlement par chèque (à l'ordre de Sévig Press) ou par carte de crédit :

☐ VISA ☐ AMERICAN EXPRESS ☐ MASTERCARD

N° de la carte

Date d'expiration..... Signature

NOM ☐ Mr ☐ Mme ☐ Mlle

Adresse

Code postal Ville Pays

ՖԵՐԻԿԻՈՐԻ ՍԱՆՈՒՑ ԵՒ ԲԱՐԵԿԱՐԱՏ ՄԻՈՒԹԵՆՆԵ

ԵՐԳԻ - ՊԱՐԻ ՀԱՄԱՅՈՒՆ

Ս. ԵՆՈՐՔ

Կիրակի, Մայիս 29, ժամը 15-ին՝

PALAIS DES ARTS ET DES CONGRES
d'ISSY-LE-MOULINEANX
25, avenue Victor Cresson

Մուտքը 100 ֆրանկ:

Տոմսերի համար հեռ. - 39 - 85 - 45 - 60 կամ տեղեկություն հրավեր:

արարել վրայ: Աստղայրը պատերազմ էր անում հասարակ: Մարդաբանությունը պատերազմ էր անում կանգնել ու ընդգծել մահը:

«Հայ ժողովրդի մահը պարտուկ էր լայնակ կանգնել: Հրաշք էր նման այդ լայնակակցի: Բայց հրաշք չէր փար ժողովրդական ոգու հընդարձակ, անսխալ զեղ բովանդակ: Կար այն վախճանարարները, որ հեր ժողովրդի ուրիշ զարթ — նուս, բանվոր ու լինգաման է հասնում, դառնալով է անարարել: Եւ այն ամենը, ինչ արիտ վերջանար այսպիսի նորից սկսուելու: Այնպիսի հնարքն ու անդամադրն ժողովրդիկներին մէկը իր նոր պետականութեան հիմքերը դրել: Այնպիսի հնարքն ու ինքնութեան վաճառ գործով կրօնաւոր զարգացրելով, բնական ուսկ կանխելը վառուկ նոր բողով:

«Եկաւ հանձնարել Թորամանեանը և նրա մէջ զարթնեցին ու յարասուելին Բողբան երկրի ու նարեկացին, Բուշակի ու Սալեմի նովան...»

«Եկաւ հանձնարել Թորամանեանը և նրա արքայազորներին փառասկան իր անով ու լայնազորով ու իրենց լույս տարած աշխարհին...»

«Եկաւ հանձնարել Սարգսեանը և մեր ցան ու լույս համայնականի փոխած, տարածել այս հին հողազոյի բոլոր լույսն ու ինքնակրօն...»

«Սարգսեանը միայն համայնական չէ, դա դաս է, դասակարգ է, ուղեղն է մասունքը:»

Տէր և Տէրին Գեղամ և Սոնա Թորաման 600 մը: Կր նորին «Յառաջ» և իր շատակ՝ կիւիլի և ձալոր Գարբէլիանի:

Ս. ԳԻՐԿՈՐ. ԼՈՒՍԱԿՈՒՄԵ
ՎԱՆԱՆ

Կրկին, Մայիս 29, ժամը 10-30-ին զարգէն Ս. Գրիգոր Լուսաւորէի Եկեղեցի մէջ, կը պատարակ և կը զարթնէ:

ՋԱՏԻՎ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԱՆԻՏԻՓԵՆԱՆ
Կը հրապարակ Վարդանի և շրջակայի համայնական ժողովուրդը:

Նով ողջունի խօսք յունկաւ: Որոշողային Միութեան Կենտրոնին, որ մասնաւորապէս նշանակ է:

«Մովսէսեան ժողովուրդները բազմազգ բնամիջավայր, որոնք ժողովրդի անհատականից օգնութեամբ, լինելուան ազգային զարգացանութեան նորից, պարտաւորութիւն կործանան երբեք հասած Հայաստանն այսօր զարթնէ մէկ միութեան մայրուան հանրապետութիւններէ մէկը, որի համար Հայ ժողովուրդը երախտաւորապէս և հարգաւոր կուսակցութեամբ:

«Մենք այսօր հետեւ ևս կը շարունակենք բարձր պահել սոցիալիստական ինտերնացիոնալիզմի դրօշը, լինել խելական հայրենասիրներ, սիրելի մեր սոցիալիստական հայրենիքը, սիրելի մեր սիրով, ինչպիսի սիրով այն կարող է սիրել եղևնից փրկուած, որոնք ժողովրդի անհատականից օգնութեամբ, Հայաստանի լեզուականութեան նորից՝ վերածնունդ Հայ ժողովուրդը, նրա իւրաքանչիւր զաւակը:

Տոնանդակին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին հանրապետութեան զեղրու և լուսական խոսքերն ու մեծապատիւները: Մինչև ուշ իրիկուն հանգի երկը ու պարը, ցուցադրական ազգային արվեստագործութեան նուսնամանքը:

Տոնանդակին ներկայ էին Հայաստանի Կենտրոնի զարտաշար Ռ. Արդուստան, Նախարարաց Որոշողի նախագահի ազգային Եւ. Ուղեղներն ու ուրիշներ:

ՄԱՐՍԻՆԵՆ. — Օր. Արքեմ Սինիքեան կը ծանուցանի Բէ հողանշարական պաշտոն կը կատարուի Սրբոց Թարգմանչաց Մայր Եկեղեցին, Կրկին, Մայիս 29, իր սիրեցեալ մօր:

ՋՄՈՒՆԻՆ ՍԻՆԻՓԵՆԱՆ
(Մննալ) Տէր — Արքիման

Եւ անմահական երգարներուն ԿԱՐԱՊԵՏ և ԲԱՐՈՒՆԵՆ ՍԻՆԻՓԵՆԱՆ, մասնաւոր 12-րդ տարեկաններն առիթ, ինչպէս նաեւ Սինիքեան և Տէր — Արքիմանի կրթաւարաններու համայն նշանակ է լույս:

Այս առիթն, Օր. Արքեմ Սինիքեան տանից յիշատակին նուիրած է 3000 մը Սրբոց Թարգմանչաց Մայր Եկեղեցւոյ և 1000 մը Սին — ԲՆԵՐԱՆԻ Եկեղեցւոյ:

ՄԱՐՍԻՆԵՆ

Dans le cadre des activités de l'Union Générale Arménienne de Bienfaisance le Comité des Dames propose aux Artistes Plasticiens Arméniens de France (APAF)

LA JOURNÉE ENFANT-PEINTURE

le Samedi 11 Juin de 14 à 18 heures

POUR PARTICIPER

Tous les enfants de 6 à 12 ans doivent envoyer un ou plusieurs dessins (avec nom et adresse au dos) à JIRKA, 132, rue de la Tombe Issoire, 75014 Paris avant le 4 juin

Tous les enfants qui auront fait parvenir leurs dessins seront invités personnellement à participer à la

Journée Enfant-Peinture au Centre Culturel Alex Manoogian 118, rue de Courcelles, Paris 17e tél : 42 27 16 26

MAISON DE LA CULTURE ARMÉNIENNE D'ALFORTVILLE

Gala MCA 88

Vendredi 3 Juin à 20h30

Musique classique et arménienne
Récitations, chants, déclamations
Danses traditionnelles
Danses folkloriques
Sketch
Danse Contemporaine Arménienne,
Création «Mémoire»
du Groupe Phénix 1915 de la MCA

suivi de
PARTIE ARTISTIQUE

Sous la Présidence d'Honneur de
Monsieur René SOUCET
Député-Maire d'Alfortville

Palais des Sports d'Alfortville
rue de l'Outille

MCA, 9, rue de Madrid, 94140 Alfortville
tél : 43 76 55 89

ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԻ ԿԸ ՓԵՏՈՒՄ

Անկէի նարեկ Մարգարէ Կարապետ 1988 — 89-ի վերամտարի համար կը փնտձի ուսուցչուհի մը 10-15 18 տարեկան տղայներուն համար, որոնք պարտաւոր շարքերով փնտրեան պիտի կ'ապրասան:

Հեռաժամային. — 48 — 41 — 49 — 37

ԿԱՍԻ ՌԻՆԵՄԱԼ

Մարգարէ Կարապետ Մարգարէ Կարապետ մասնաւորի ձեռնարկը՝ Յունիս 25-ին:

voyages en Arménie

— 1988 —

1) Par vols réguliers Air France Paris - Moscou - Paris
1 NUIT A L'ALLER A MOSCOU — 13 NUITS A EREVAN
RETOUR EREVAN/MOSCOU PARIS EN TRANSIT DIRECT

- DU 08 AU 22 JUILLET
- DU 22 JUILLET AU 05 AOUT
- DU 30 SEPTEMBRE AU 14 OCTOBRE
- DU 14 AU 28 OCTOBRE

2) Par vols directs Charters Paris - Erevan - Paris

- DU 05 AU 19 AOUT
- DU 19 AOUT AU 02 SEPTEMBRE
- DU 02 AU 16 SEPTEMBRE
- DU 16 AU 30 SEPTEMBRE

Prix Paris - Paris par personne F. 7850
POUR LES DEUX TYPES DE VOYAGES

Nos voyages culturels Arménie - Géorgie

- DU 13 AU 27 AOUT

SOUS LA CONDUITE DU PERE RENE LEONIAN

- DU 19 AOUT AU 04 SEPTEMBRE

SOUS LA CONDUITE DE CLAUDE MUTAFIAN

- DU 09 AU 28 JUILLET
- DU 03 AU 22 SEPTEMBRE

SOUS LA CONDUITE DE BERNARD OUTTIER

LES PROGRAMES DETAILLÉS SOUHAITÉS
VOUS SERONT ENVOYÉS SUR SIMPLE DEMANDE

RENSEIGNEMENTS ET INSCRIPTIONS

Sonia COUMRYANTZ OPTIMA TOURS 12, rue Vignon 75009 PARIS Tél. 47 - 42 - 10 - 35	Varoujan SARKISSIAN SEVAN VOYAGES 48, Cours de la Liberté 69003 LYON Tél. 78 - 60 - 13 - 66
Levon BAGHDASSARIAN SABERATOURS 31, rue d'Argenteuil 75001 PARIS Tél. 42 - 61 - 51 - 13	Jacques CHELEKIAN JACK INTER c/o WASTELES 87, La Cambière 13001 Marseille Tél. 91 - 09 - 16 - 88 91 - 95 - 90 - 12

Lic. A 130

ՄԱՐՍԻՆԵՆԻ ՄԻՈՒԹԻՆԻ
N A R E G
d'Enghien

organisé au profit de ses élèves UN GRAND BUFFET DANSANT
le dimanche 12 juin à partir de 15 heures
dans la Salle des Fêtes d'Enghien-les-Bains (face au casino)
avec la participation de nombreux artistes

EVELYNE — VICKEN — MASSIS — Les Magiciens ARA et BOBI
— ORCHESTRE —

Réservation souhaitée, à
ENGHIEN : NAREG — 32 rue Félix Faure tél : 34 12 84 45
St. GRATIEN : Restaurant LE PACHA — tél : 34 17 19 22
Paris 13e : ATHOS — 36 av. des Gobelins tél : 43 36 30 33
Paris 10e : STATION 229 — 229 rue Lafayette tél : 42 08 14 46
PARIS 2e : EGEE BAZAR — 84 rue Montorgueil tél : 42 36 82 54
Participation aux frais pour les adultes : 50 F

Meubles
Ghazarian
4.000 m² de mobiliers
présentés en ambiance

Z. I. Vitrolles à 20 km de Marseille tél.: 42. 89. 27. 47

«Բացառիկ զեղ «Յառաջ» ի թանանդակներն»

15 տարի է որ Միացեալ - Նահանգնե-
րու նախագահ մը Մոսկուա չէր գացած :
Այդ իսկ պատճառով այս Հանդիպումը
մասնաւոր նշանակութիւն մը կը ստանայ

(Ծար.ը Դ. էջ)

(Շաբ. Ա. Էջեն)

Հակադիր անոր որ ոչ որ պղպղպուցեց
արդեհեք զ' Կակիկոյ անկէ :

Իմաստն և չնքմ ձևեր ձևեր, Մոս-
կովսկի օղակալանքն հասուն ձևերն ուր
իրենց կը պատկերէ Կորոնովսկի: Երկու
զեկադարները դիմի ունենան 5-ի սուղ 4
(մէկը շնորհաւոր Կրեմլին կըրթէ) համա-
դրուցական, որոնց ստալինը սուղի ունե-
ցաւ Շարաթ օր իսկ, չնիք ունենալով
մարդկային իրաւունքները: Կախալեց, ը-
տեք դատաւոր կը կոչուին մէջ, ընդհ-
ապարտուցը, գիտակցելով ինչ Ռեկն
չառ կը մերթ տառածներ, ինչու մը 'Ա-
ւելի լաւ և մէկ անգամ տանկէ, քան յսկ
Հարկերուր անգամներ, աւելցնելով
թէ՛ համերկեան - իտերդրային չէաւար
յարթարեկութիւններ կարելի են, լաւց
ամէնէն գծաւոր մեր տանկէն և, շատ
այստանալ ունենի տանկէն:

Իր պատմականութենէ մէջ, Ռեկն, որ, զեւ
վերջում, Խորհրդային Միութիւնը թաղ-
դատած էր Ջաքի կայսրութիւնն, իր
գահնակութիւնը յայտնած է երեք տա-
րիներու ընթացքի կատարուած աշխւ -
տանքին մասին և ձեռք ձգուած յառաջ-
դիմութեանը:

Ռեկն, պաշտօնական այս հանդիսու -
թիւններէ զուր, փոքր այ ինքն է չլուծ
ունենալու համար ընտելութեան հետ:

Մեկուսացի օր, Ռեկն պիտի ըն-
դունէր ռեփուզիցիաներ և այսպիսիներ,
որոնց կարգին Պարոյր Հալիպիւնի կէնը:

ՅՈՅՆ - ԹՐԲԱԿԱՆ ՄԵՐԶԵՑՈՒՄԸ՝ ԳԱՅԼ ԱՌ՝ ԳԱՅԼ

ԷՐԱՅԱ ԱՌԻՆԴԱ ԿՆԻՐԱՅ
ՅՈՒՆԻՍ 13-ԻՆ

Էդայի ԱՅԵՐԵ պայնութիւնը որոշուե-
ցաւ ԱՅԵՐԵ յոյն - Բրաքալի խառնուր-
եանց աւարին: Բոլորը ճարգեր չլուծ-
եցան: Մանաւա՛ղ՝ երկու կողմերն ալ
կոտորեցան ծանրաւնէ կենսական խնդ-
րներու վրայ, այսպէս չէին կրնար
նուազուցել համաձայնութեան խալ զայ:
Ուրեմն, նախընտրութիւն արուեցաւ երկ-
րորդական ճարգեր: ԱՅԵՐԵ մէջ,
չորս յաւազներ ստորագրուեցան, որոնք
կը վերաբերին առակաւոր, դիւանա -
դէմաներու փոխանակութեան, ստամա՛նկ
կարգադրութեան մը օգտաւարին եր-
թեւեկի նշանակման վրայ և կարգ մը
ճարգերու: Առայտանան Ռեկի ծիւղէն
ներս: Ասոնք եղան ԱՅԵՐԵ, Արտաշէն Նա-
խարարներու մէջէն, մինչ Արտաշէն
մէջ, տնտեսական երկու: Նախարարները
կը ծրարէին մէջմէջ զենկ աւելուարե-
կան, ճարտարաբանական և դրօսա -
լըրդութեան համադրակցութիւն մը
երկու երկրներուն մէջէն: Ասոնք դրա-
մաւոր արդիւնքներ են, թայց հիմախան ըստ
չկայ: Միացեալ զեկայն կը թնայրէ
նախ փոստակցութիւն վերահաստատել Ան-
դարաշին և ԱՅԵՐԵ մէջէն: Գիտեմք ճար-
գեր մէկին դրօսած են կիսորդ, նշան-
կանի ճարգիւններ ճարտարութեան շահա-
գործում: Երկուք արտադրութիւն
յայտնած է հիւսիսային կիսորդ երթա-
լու, ինչ որ զգրուած էր կը նկատուի
Յոյներուն կողմէ: Երկուք ճշդած է որ
այս աշխարհիկներ պիտի կատարէ՝ «Նա-
խարար օղակ», ինչ որ ամուսնային ինդու-
սիա է Յոյներուն համար:

ՔԱՆԻ ՏՈ ՏՈՂՈՒՆ

ԱՅԻՆ ԿԻՅՈ, Ֆրանսացի պատկերահան
լրագրողը, որ բանաստեղծուած էր Աֆրի-
կանական դրօշն և 30 տարի արդե-
ապիւններու դատարաններ, ներմուծ
արժանաւոր և Գրեյն հասաւ: Կրեմլին
ստանալու: Այսպիսով Միութիւնն այս ուղ -
ով, գիտեմք անմասնական համայն էր զեկայ
կը Աֆրիկայի տանկէն նախաձեռնէ: Իրա-
սիկ օգտակար էր փոխարդարներու կար-
գին էր իր ընկերը՝ Փիլարդ Շուկան, որ
կը նախաձեռնէր զեկայ համար հիմնական
արդարական յանձնարարներ: Այս ան-
գար ներդրարութիւններ կ'ընէ կը ըստ
անկեղծութեան: պայմաններուն մասին:
Մամուլի առուելու մը պիտի տար երեք-
շաբթի օր:

ԱՅԻՆ ՓՐՈՍՊՐՔ՝ Փորձել 1-ի կը 31-րդ
յալընախաճը տարու Մեկնքներ: Բոլոր

Այրէր Տիկինն Ապարուհի Տէր - Վար-
դանան Տիկինն և Քոնոններ,
Այրէր Տիկինն Եղիարթ Տէր - Վարդա-
նան և զաւակները,
Վաղարշակ Տէր - Վարդանան և զա-
ւակները:

Այրէր Տիկինն Զապէլ Վարդանան և
զաւակները:

Տէր և Տիկինն Արամ Պապատարեան և
զաւակները:

Այրէր Տիկինն Վարդանոյ Յարութեան
զաւակները, և թորք Ապարուհի,

Այրէր Տիկինն Արեւմտահայ Բայրան և
զաւակները:

Տէր և Տիկինն Պերս Պալիքեան և զա-
ւակը,

Գրիգոր Թաղաքեան և զաւակները,
Տէր և Տիկինն Գ. Մուսիկեան և զաւակ-
ները,

և ընտանեկան թորք պարագաները
ցուով կը ծանուցանեն իրենց ամուսնոյն,
Շոր, մէծ - Շոր, Եղոր, քնալային և
խնային:

ՊԱՄԻՐ ՏԵՐ - ՎԱՐԴԱՆԱՆԻ
մասը, որ պատահեցաւ Մայիս 28-ին,
Շարաթ օր, 78 տարեկանին:

Երեւոյթարարութիւնը կը կատարուէ,
Երեւոյթար, Մայիս 31, մարտ 14-30-ին
Պատեմի Ս. Գրիգոր Լուսաւորէն Եկե-
ղեցին:

Մահապա չստացողներէ կը խնայրիկ
մերկայա իրեն պէ մնալով:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
թարգրալիմ ընտանիքին:

Վարդապետները զուրք կը զանոն և
անմեցել կը նկատուի:

ՌԱՆ - ԿԱՌԱՍԻՐ Բէյիտի Ֆրանսայի
«Երեւոյթար»-ը կ'արեւի օր, Տարդ
աւարտակամներէն յաղթական ելաւ: Անոր
Ապար - (անհրաժեշտ), որ պիտի կա-
րենայ մասնակցի ճարգեր աւարտական -
ներուն: Անհրաժեշտ զաւակները պարտական
ընտանիքն այս զաւակը մէծ յաղթողը մը
կը նկատուի: Հարց կ'արեւոյթարի կայմ
է և իսկայնապիսին է մը կը նուիրէ իրեն:
Ֆրանսայի ճարգերի միայն կը Գոնիք տուցաւ,
նախ պարտուելով պայմանքի Մանչէստ:

ՊԱՐԸ 25 ժիւրնաւոր նշանակց, որոնց
կարգին լիբրանային և չոնկ - թոնկէ
երկու երկրակողմերը:

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ
ՔՈՒՐԴՈՒՆ

ՓՈ - Տէր և Տիկինն Անտ Պատկեան
և զաւակը Փաթը,

Օր. Ապրիկ Պատկեան (Նիւ - Եւրոպ),
Օր. Ապրիկ Նախաձեռն (Նիւ - Եւրոպ),
և ընտանեկան թորք պարագաները
խոր ցուով կը ծանուցանեն իրենց մօր,
մէծ - մօր, հարգանքն ինչու մօր -
Տիկինն ՍԻՐԱՆԱՆՔՈՒՆ ԳԵՆԻՆԻՆԻՆ
(Միւսա՛կ կայանաւան)

մօր, որ պատահեցաւ Մայիս 28-ին, 97
տարեկանին:

Յուրաքանչեւութիւնը կատարուեցաւ,
Մայիս 28-ին, տուրքին Միւս - Պերսանի
երեւոյթար, Հարկանքն ծնով մօր -
մօր ամուսնուցեալ: Փոքի գերեզմանա-
տան ընտանեկան զամբարներ:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

«ԱՄԱՐԱՆ» - Մեր ցատկայութիւնները
Աշոտին, Ապարիկին և Արփիկին:

ՃԵՂԻՄ -

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան՝ ՍՄԻՐՆԻՆ:

Մայիս 28 / 29 «Երանայի» Կ-ը կ'ըն-
տանած հոգեհանգիստը ապիկան անուան
պէտք է ըլլան